

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-158/2008/151.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Magyar Telekom Nyrt.** Budapest kérelmező - amelyben további ügyfélként érintett a **ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt.** Budapest - összefonódás engedélyezése iránti kérelmére indult eljárásban - nyilvános tárgyaláson – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

A Versenytanács nem engedélyezi, hogy a Magyar Telekom Nyrt. a ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt. felett – többségi szavazati jogot biztosító részvényeinek megszerzése révén – irányítást szerezzen.

Kötelezi a Versenytanács a kérelmezőt, hogy a határozat kézbesítésétől számított tizenöt napon belül fizessen meg további 8.000.000.- (Nyolcmillió) forint eljárási díjat a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037571. számú eljárási díjbevételi számlájára.

A határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel.

I n d o k o l á s

I.

A tények

1. A kérelmezett összefonódás

- 1) A Magyar Telekom Nyrt. (a továbbiakban: Magyar Telekom vagy kérelmező) 2008. december 8-án kelt, a Kaptár Befektetési Zrt-hez (a továbbiakban: Kaptár) intézett nyilatkozatában rögzítette, hogy gyakorolni kívánja a közöttük 2004. július 28-án megkötött Opciós Szerződés 3.1.1. pontjában biztosított opciós jogát. E szerint a Magyar Telekom megszerzi a Kaptártól a ViDaNet Kábeltelevíziós Szolgáltató Zrt. (a továbbiakban: ViDaNet) 1001 darab „A” sorozatú és 1000 darab „C” sorozatú részvényét. A Magyar Telekom a fenti részvények megvásárlásával a ViDaNet részvényeinek közvetlen, illetve az Investel Zrt-n keresztül közvetett tulajdonosává válik, amelynek eredményeképpen a ViDaNet részvények és ezzel egyidejűleg a szavazati jogok 100 százalékaival rendelkezhet.
- 2) A Magyar Telekom 2008. december 9-én kelt kérelmében az 1. pont szerinti opciós nyilatkozata révén történő részvénytulajdonozásához – mint vállalkozások összefonódásához – a módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélyét kérte.
- 3) A Gazdasági Versenyhivatal által a Tpv. 68. § (4) bekezdése alapján elrendelt hiánypótlást a Magyar Telekom 2009. február 24-én teljesítette.

2. Az összefonódásban résztvevő vállalkozások

A Telekom-csoport

- 4) A Magyar Telekom és általa közvetlenül vagy közvetve irányított vállalkozások által alkotott vállalkozáscsoport (a továbbiakban: Telekom-csoport) az elektronikus hírközlési szolgáltatások teljes körével foglalkozik, ezen túl jelen van többek között az informatikai és a médiaszektor egyes területein is. A Telekom-csoport tagjainak 2008.

évi együttes nettó árbevétele – a csoporton belüli forgalom nélkül – meghaladta az ötszázötven milliárd forintot.

- 5) A Telekom-csoportot irányító vállalat, a Magyar Telekom a Lakossági Szolgáltatások Üzletágán keresztül Magyarország legnagyobb piaci részesedéssel rendelkező vezetékes telefon, szélessávú internet hozzáférési, valamint mobil távközlési (mobil hang és internet) szolgáltatója. Előbbi kettő szolgáltatását T-Home, utóbbit pedig T-Mobile márkanév alatt értékesíti.
- 6) A Telekom-csoport a műsorterjesztési piacnak is meghatározó szereplője. A Magyar Telekom a T-Home márkanév alatt IPTV, SAT TV¹ márkanév alatt műholdas, illetve T-Kábel márkanév alatt kábeltelevíziós szolgáltatásokat is nyújt. Közülük az utóbbi lényegében a T-Kábel Magyarország Kft. (a továbbiakban: T-Kábel) kábeltelevíziós szolgáltatásának a fokozatos integrációját jelenti a Magyar Telekom egységes arculatába.

A ViDaNet

- 7) A ViDaNet több vállalkozás szervezeti egyesülésével 2003. február 11-én alakult, jelenlegi tulajdonosi struktúrája és irányítási szerkezete 2005. május 13-én jött létre. Eszerint a ViDaNet részvényeinek 67,495 százaléka a Magyar Telekom, 22,500 százaléka a – közvetve a Magyar Telekom által irányított – Investel, 10,005 százaléka pedig a Kaptár tulajdonában áll. A ViDaNet alapszabálya értelmében azonban a szavazati jogok 50,005 százaléka a 10,005 százalékos részesedéssel bíró pénzügyi befektetőt, a Kaptárt illeti meg (Vj-158/2008/4. sz. irat 4. sz. melléklete).
- 8) A ViDaNet 2008. évi, a Tptv. 27. § (1) bekezdése szerinti szűkített nettó árbevétele meghaladta a négy és félmilliárd forintot. A ViDaNet további vállalkozás felett nem rendelkezik irányítási joggal.
- 9) A ViDaNet jelenleg 20 településen, vagy településrészen nyújt elektronikus hírközlési – kábeltelevíziós műsorterjesztési, kábelnet alapú szélessávú internet, illetve beszédcélú hangátviteli – szolgáltatásokat jellemzően lakossági felhasználóknak.

¹ A Magyar Telekom szolgáltatási portfóliója 2008 novemberében bővült műholdas televízió szolgáltatással.

3. Az összefonódásban részt vevő vállalkozások piaci helyzete

Az elektronikus hírközlési hálózatok

- 10) Az elektronikus hírközlési hálózatokon az adatátvitel – és így a szolgáltatás nyújtása – vezetékes technológiával, illetve valamely rádiófrekvenciás jel segítségével valósulhat meg. Az egyes hálózatok ugyan nem teljesen homogének az alapul szolgáló technológia tekintetében (pl. a mobil rádiótelefon hálózat számos vezetékes elemet is tartalmaz), ám alapvetően megkülönböztethetők aszerint, hogy jellemzően mely technológiai megoldásra épülnek illetve, hogy a végfelhasználók számára milyen megoldás révén biztosított a hálózathoz – és így közvetve a hálózaton nyújtott szolgáltatáshoz – való hozzáférés.
- 11) A vezetékes technológiát és a rádiófrekvenciás jeleket használó hálózatokhoz való végfelhasználói hozzáférés különbözősége alapján egészen más azok lefedettsége. A vezetékes hálózatoknál a hálózat fizikai kiterjedtsége egyértelműen kijelöli lefedettségét – a fogyasztók csak a kiépített végpontokon tudnak csatlakozni a hálózathoz, és hozzáférni ennek révén a hálózaton nyújtott elektronikus hírközlési szolgáltatáshoz. A rádiófrekvenciás hálózatok esetében a jelek vételének alkalmassága jelöli ki a lefedettséget. A rádiófrekvenciás hálózatokon belül megkülönböztethető a hálózati végpontok mozgását lehetővé tevő hálózatok (ilyen például mobil rádiótelefon hálózat), illetve a fix végponttal rendelkező hálózatok.
- 12) A Telekom-csoport és a ViDaNet egyaránt rendelkezik olyan elektronikus hírközlési hálózatokkal, amelyek internet hozzáférési, műsorterjesztési, illetve hangátviteli szolgáltatások nyújtására alkalmasak. A Telekom-csoport – többek között – kapcsolt vonali telefon (Public Switched Telephone Network, a továbbiakban: PSTN), kábeltelevíziós, műholdas műsorszóró, illetve mobil rádiótelefon hálózattal, míg a ViDaNet kizárólag kábeltelevíziós hálózattal rendelkezik.
- 13) A ViDaNet kábeltelevíziós hálózata révén a következő településeken/településrészekén van jelen: Budapest II., III., XVIII. kerületek egyes részei, Csököly, Dunakiliti, Gige, Győr, Győrújfalú, Jákó, Kadarkút, Kaposfő, Kaposvár, Kiskorpád, Mezőcsokonya,

Mindszent, Mosonmagyaróvár, Naszály, Pécs, Pér, Rinyakovácsi, Somogysárd, Tata, Vámosszabadi.

- 14) A fenti települések közül – Mindszent kivételével – minden települést lefed a ViDaNet kábeltelevíziós hálózatával párhuzamosan a Magyar Telekom a PSTN hálózatával. A ViDaNet hálózatával érintett településeken elérhető a Vodafone Magyarország Zrt. (a továbbiakban: Vodafone) és a Pannon GSM Távközlési Zrt. (a továbbiakban: Pannon), illetve a Magyar Telekom mobil rádiótelefon hálózata is, ezek közül a nagyobb településeket – Budapest érintett területei, Győr, Kaposvár, Mosonmagyaróvár, Pécs, Tata – az említett mobil rádiótelefon szolgáltatók lefedik a magasabb adatátviteli sebességet biztosító, ún. HSDPA szabványnak megfelelő hálózattal.
- 15) A ViDaNet hálózata által lefedett településeken a PSTN és a mobil rádiótelefon hálózatok mellett a lakossági fogyasztók számára elérhetően jelen vannak más kábeltelevíziós hálózatok is. Az átfedés tekintetében a kérelmező arról nyilatkozott, hogy a ViDaNet hálózata által lefedett egyes településeken/településrészekben mely kábeltelevíziós vállalkozások vannak jelen. (A kérelmező nem jelölte meg ugyanakkor pontosan, hogy az egyes területeken mennyi olyan ViDaNet előfizető van, akik más kábeltelevíziós szolgáltató hálózatát és szolgáltatását ténylegesen választhatnák.) A megjelölt egyéb kábeltelevíziós vállalkozások a saját hálózatukat érintő átfedések tekintetében szolgáltatott adatokat.
- 16) A kérelmező nyilatkozata, illetve a más hálózatokat üzemeltető vállalkozások adatszolgáltatásai alapján az alábbiak állapíthatók meg a különböző kábeltelevíziós hálózatok közötti átfedések kapcsán:
 - A ViDaNet által Budapesten lefedett területeken csupán néhány tucat előfizető tekintetében létezik valós átfedés olyan hálózattal, amely mind a ViDaNet-től, mind a Magyar Telekom-tól független. Egyéb esetekben az átfedés vagy a T-Kábel, vagy a Magyar Telekommal együttműködő egyéb szolgáltatóval (pl. Békásmegyeri Lakásfenntartó Szövetkezet) áll fenn, ám ezen esetekben sem kiterjedt mértékben.
 - Győrben jelen van a ViDaNet által lefedett területeken a Digi Kft., ám csupán a ViDaNet adott területen meglévő tényleges előfizetőinek 1 százalékának megfelelő előfizetőt szolgál ki.

- Tata egészét tekintve egyetlen szolgáltató, a Pr-Telecom kapcsán állapítható meg átfedés, amelynek aránya kb. 6 százalékos.
 - Kaposváron jelen van a Pázmány Kábel Szolgáltató Kft., az EF és GÉ Bt., LÁT-SAT Kft. (a térséghez tartozóKadarkúton). Ezen vállalkozások összes előfizetője közül nagyjából 800 előfizetőnek van lehetősége más – többek között a ViDaNet – kábeltelevíziós hálózatára váltani.
 - Pécsen a Jókai Lakásszövetkezet rendelkezik a ViDaNet-tel határos vagy párhuzamos kábeltelevíziós hálózattal, az átfedés pontos mértéke nem ismert. A vállalkozás hálózatán jelenleg a ViDaNet kábeltelevíziós internet szolgáltatást nyújt.
- 17) A kábeltelevíziós hálózatok oly módon történő ugrásszerű terjeszkedésére nincs múltbeli példa, hogy más kábeltelevíziós hálózat által lefedett területen bővülne adott hálózat. Az átfedéssel érintett vállalkozások nyilatkozata szerint egyikük sem tervezi hálózat építését a ViDaNet területeken, így a jövőben sem várható jelentős, az átfedő területeket ugrásszerűen növelni képes terjeszkedés. Teljesen új kábeltelevíziós hálózatok megjelenése még a határos, vagy átfedő hálózatok terjeszkedésénél is jelentősebb korlátokba ütközhet, hiszen egyrészt az építési és engedélyezési munkák jelentős költséget tesznek ki, másrészt a megszerezhető előfizetők száma is korlátozott.
- 18) Elérhetőek a ViDaNet hálózata által lefedett területeken a műholdas műsorszóró hálózatok. Ilyen hálózatot üzemeltet a Magyar Telekom (SAT TV márkanéven), a UPC Magyarország Kft. (UPC Direct márkanéven), a Digi Kft. (Digi DTH márkanéven) és ilyen hálózat a Hello HD is.

Az internet hozzáférési szolgáltatás

- 19) Az internet hozzáférési szolgáltatás legelterjedtebb módjai
- a PSTN hálózat felhasználásával nyújtható ún. ADSL-szolgáltatás;
 - a korszerűsített kábeltelevíziós hálózatokon kábelmodem segítségével nyújtott kábelnet szolgáltatás, illetve

- a mobil rádiótelefon hálózaton keresztül nyújtott mobilinternet szolgáltatás.
- 20) Az előző pontban említetteken túlmenően más (pl. bérelt vonali) megoldások is jelen vannak a piacon, amelyek azonban – díjaikra is tekintettel – alapvetően csak a közepes- és nagyobb méretű vállalkozások esetében jöhetnek szóba, a kisvállalkozások és a magánszemélyek számára nem jelentenek ésszerű alternatívát.
- 21) A kábeltelevíziós vállalkozás (így a ViDaNet, illetve a T-Kábel Magyarország is) korszerűsített (kétirányúsított) hálózaton részint saját maga is nyújthat internetes szolgáltatást, részint azt átengedheti szerződéssel (díjazás ellenében) a végfogyasztóval közvetlen kapcsolatban álló ún. ISP-nek (Internet Service Provider). A hazai kábelmodemes szélessávú szolgáltatók kereskedelmi gyakorlatában egyelőre nincs példa – a PSTN hálózatokon leginkább elterjedt – bitfolyam hozzáférési szolgáltatáson alapuló nagykereskedelmi szolgáltatásra. A hálózatok, hálózatrészek, vagy hálózati elemek különböző nagykereskedelmi jellegű együttműködésen alapuló átengedésére ugyanakkor akad példa (még ha korlátozott mértékben is). Ezeknek az együttműködéseknek a háttérben jellemzően azonban az internethez szükséges technikai feltételek megteremtése, örökölt üzleti kapcsolat, vagy a csoport tagjai közötti munkamegosztás áll.
- 22) A Telekom-csoport PSTN hálózatán a T-Home márkanéven szolgáltató Magyar Telekom mellett nagyszámú további vállalkozás (ISP) nyújt ADSL alapú internet szolgáltatást a végfelhasználók részére. Az ISP-k hálózat használatára vonatkozó lehetősége többféle jogviszonyon alapulhat (pl. viszonteladói szerződés, bitfolyam hozzáférési jogosultság, előfizetői hurok átengedése), amelyek közül az utóbbi két esetben a jogviszonyra vonatkozóan – a Nemzeti Hírközlési Hatóság határozatai alapján – részletes szabályozás érvényesül. A Magyar Telekom PSTN hálózata – a végpontok tekintetében – Magyarország közel 80 százalékát fedi le. (Megjegyzendő, hogy ez a lefedettség mutató nem feltétlenül egyezik meg az ADSL képességgel rendelkező végpontok tekintetében a Magyar Telekom és más vállalkozások egymáshoz viszonyított arányával.)
- 23) A mobil rádiótelefon hálózatokon keresztül történő internet hozzáférési szolgáltatást (a továbbiakban: mobilinternet) jelenleg a hálózatok üzemeltetői nyújtanak, így a kérelmező Magyar Telekom (T-Mobile márkanéven) mellett a Vodafone és a Pannon is.

A mobilinternet szolgáltatást adott mobil rádiótelefon hálózat üzemeltetője által lefedett területen bármely felhasználó elérheti, így Magyarország jelentős területén párhuzamosan három szolgáltató is elérhető. A mobilinternet szempontjából jelentőséggel bír, hogy az adott területen milyen szabványon üzemel a hálózat. Azon területeken, amelyet lefed adott mobil rádiótelefon szolgáltató ún. harmadik generációs hálózata (amely az ún. HSDPA szabványon működik), ott a hálózat adatátviteli sebessége magasabb, míg a második generációs hálózati lefedettség igen alacsony sebességű, ún keskenysávú internet szolgáltatás lehetőségét biztosítja.

Minőség

- 24) Az internet hozzáférési szolgáltatás minőségi kritériumai között elsődleges jellemző a hozzáférés gyorsasága. Ezen árujellemzőt leginkább sávszélesség fejezi ki, amely az egységnyi idő alatt továbbított/továbbítható adatmennyiség (bit/s) mutatója. Ezen túl azonban a hozzáférés gyorsaságát, minőségét befolyásoló tényező – többek között – az esetleges adatforgalmi és felhasználási korlátok (amelyek adódhatnak adott hálózat technikai képességéből, vagy a hálózaton szolgáltató vállalkozás által alkalmazott teljesítési feltételekből.)
- 25) A sávszélesség időben nem állandó mutató, függ többek között az adott hálózat pillanatnyi leterheltségétől. Az internet hozzáférési szolgáltatási ajánlatokra – különösen a lakossági fogyasztók részére kialakítottak tekintetében – jellemző, hogy a letöltési (azaz az internetről a felhasználó felé történő) és a feltöltési (azaz a felhasználó felől az internet felé) sebesség eltér egymástól.
- 26) A sávszélesség tekintetében a szolgáltatók több esetben közlik fogyasztóikkal az általuk ígért maximális (vagy névleges) le- és feltöltési sebességet (sávszélességet), amelyet az előzőek szerint nem minden időpillanatban ér el a fogyasztó. A GVH által a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tárgyában lefolytatott eljárások (lásd a Vj-127., 128., 134., 168., 169. és 170/2007. számú eljárásokat lezáró döntéseket) kapcsán a Versenytanácsnak hivatalos tudomása van arról, hogy a fogyasztók a névleges sebességet ténylegesen nem érhetik el.
- 27) Az internet hozzáférési szolgáltatást nyújtó vállalkozások – az elektronikus hírközlési szolgáltatás minőségének a fogyasztók védelmével összefüggő követelményeiről szóló 229/2008. (IX. 12) számú Korm. rendelet 1. melléklete szerint – kötelesek megadni

fogyasztóiknak egy garantált sávszélességi értéket is (amelyet az esetek 80 százalékában biztosítaniuk kell).

- 28) A ViDaNet hatályos Általános Szerződési Feltételei (ÁSZF) szerint a felkínált csomagok közül a mobil szolgáltatók által felkínált csomagok névleges sávszélességi mutatóival összevethető sebességű csomag (KábelNet Sprint) garantált sávszélességi mutatója 4,5 Mbps (Mbit/s) letöltési, míg 460 kbps feltöltési sebességet jelent. (Ugyanezen csomag esetében a névleges letöltés 8 Mbps, a feltöltés 512 kbps sebességű.) A ViDaNet legalacsonyabb sebességű csomagja (Vidanet Kábelnet 500) esetében a névleges letöltés 512 kbps, névleges feltöltés 128 kbps, míg a garantált sávszélesség értékei: 450 kbps le- és 110 kbps feltöltési sebesség. A Magyar Telekom ADSL, illetve kábeltelevíziós Internet hozzáférési csomagjai közül a Medium csomag esetében mindez 480 kbps le- és 192 kbps feltöltési mutatót jelent. (Ugyanezen csomag esetében a névleges letöltés 8 Mbps, a feltöltés 1024 kbps sebességű.)
- 29) A Telekom-csoporttal versenyző mobil szolgáltatók – a hatályos ÁSZF-ek rendelkezései szerint – közül a Vodafone 150 kbps le- és 40 kbps feltöltési sebességet garantál (a névleges feltöltés 1,45 Mbps, letöltés 7,2 Mbps), míg a Pannon esetében ez a mutató 120 kbps le- és 40 kbps feltöltési sebesség (a névleges feltöltés 384 Mbps, letöltés 7,2 Mbps). A mobil rádiótelefon szolgáltatók esetében a megadott 7,2 Mbps az alkalmazott HSDPA szabvány felső határát jelenti. (A HSDPA a mobil rádiótelefon szolgáltatók jelenlegi rádiófrekvencia használati jogosultságai közötti legfejlettebb, ún. harmadik generációs – 3G – szolgáltatásainak alapjául szolgáló szabvány.) Jelenleg a 7,2 Mbps sebességet kizárólag Budapest belső területei kapcsán adják meg, egyéb területeken a névleges sebesség vonatkozásában is a 3,6 Mbps sebesség az irányadó.
- 30) A sávszélesség mellett – azzal szoros összefüggésben megjelenő – minőségi jellemzője adott Internet hozzáférési szolgáltatásnak, hogy a fogyasztó szembesül-e meghatározott adatforgalmi korlátokkal, illetve, hogy az adott korlát mekkora. A GVH által lefolytatott, illetve előtte folyamatban levő eljárások (lásd Vj-6/2009., illetve Vj-12/2009. és Vj-43/2009. számú versenyfelügyeleti eljárásokat) kapcsán a Versenytanácsnak hivatalos tudomása van arról, hogy mindhárom mobil rádiótelefon szolgáltató alkalmaz ún. sávszélesség korlátozással (lassítással) járó adatforgalmi korlátozást a szolgáltatása kapcsán. A korlátozást mindhárom mobil rádiótelefon szolgáltató a hálózatának biztonságos működőképességének fenntartásával indokolta.

- 31) A fenti döntésekben foglalt megállapítások szerint korlátozások indoka a mobil rádiótelefon hálózat sajátossága, többek között, hogy mekkora adott területet kiszolgáló bázisállomásra felcsatlakozott, illetve a torony által lefedett területen megtalálható egyes cellákban elhelyezkedő előfizetők száma.
- 32) A szolgáltatáshoz kapcsolódó sávszélesség az adott hálózat fejlesztése révén bővíthető. A bővítési lehetőségek – figyelembe véve többek között a fejlesztések alapjául szolgáló szabványok kidolgozottságát, a fejlesztésekhez szükséges jogszabályi (pl. frekvencia használatára vonatkozó engedélyezési) korlátokat, továbbá a fejlesztések költségeit – az egyes hálózattípusok (azaz a kábeltelevíziós, PSTN, illetve mobil rádiótelefon) tekintetében eltérőek.
- 33) A kábeltelevíziós hálózatokat üzemeltetőik fejlesztik, ezek jellemzően az ún. EuroDocsis 3.0 szabvány bevezetésének köszönhető bővítést jelentenek, amelyek révén a hálózat 20 Mbit/s feletti sávszélességet képes nyújtani (lásd pl. a Vj-158/2008/149. iratot, illetve a kérelmező a Vj-158/2008/147. számon iktatott kötelezettségvállalását).
- 34) A PSTN hálózatok esetében a kábeltelevíziós hálózathoz hasonló ugrásszerű fejlesztés rövidtávon és hasonló nagyságrendű költségvonzattal nem várható, ahhoz ugyanis az ún. új generációs hálózatok (Next Generation Networks – NGN) fejlesztésére van szükség, amely jóval nagyobb volumenű beruházást igényel. A Magyar Telekom, honlapján elérhető nyilatkozata szerint² a tavalyi évben átfogó hálózatfejlesztésbe kezdett, amelynek eredményeképpen 2013 év végére körülbelül 780 ezer háztartásba tervezi elvinni az optikai alapú új generációs hozzáférési hálózatot
- 35) A mobil rádiótelefon hálózatok esetében a fejlesztési lehetőségek még szűkösebbek, a jelenlegi HSDPA szabvány a harmadik generációs hálózatok esetében ugrásszerű sávszélesség-bővítést nem biztosít. A mobil rádiótelefon szolgáltatók – egészében üzleti titoknak minősülő – nyilatkozatai alapján látható, hogy ezen szolgáltatók egyelőre a 3G-s fejlesztésekre – ezen belül egyrészt a területi lefedettség növelésére, másrészt a meglévő állomások 7,2 MBit/sec letöltési sebességet biztosító technológiára történő folyamatos átállítására – koncentrálnak. Az egyik mobil rádiótelefon szolgáltató üzleti titoknak minősülő nyilatkozata szerint (Vj-158/2009/[...] sz. irat) a vezetékes technikai megoldásokhoz közelítő, magasabb adatátviteli sebességet garantáló fejlettebb mobil

² Forrás: <http://sajtoszoba.magyartelekom.hu/process?action=notice&id=4813>

technológia (pl. LTE) megjelenésére még éveket kell várni, ráadásul, az elérhető technológia mellett szabályozói kérdések is befolyásolják a mobil internet elkövetkező fejlődését: az elegendő frekvenciasáv állami biztosítása, valamint frekvenciadíjak mértéke.

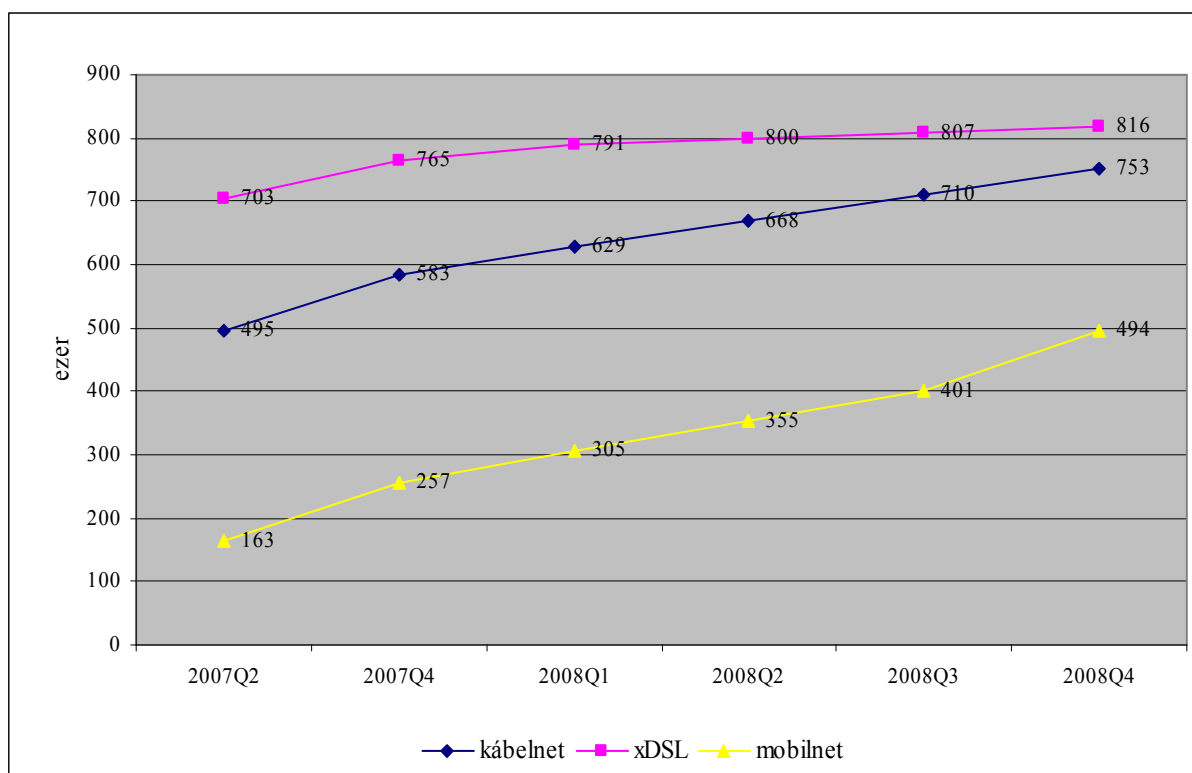
Árak és teljesítési feltételek

- 36) Ha összevetjük a hasonló névleges sebességű korlátlan vezetékes és a korlátlanként reklámozott (lásd 30. pont) mobilinternet csomagok árait, első ránézésre azt láthatjuk, hogy a mobilinternet csomagok árai valamivel alacsonyabbak (ez különösen a belépő szintű csomagok esetében igaz). Az egyes csomagokat jellemző egyéb minőségi mutatókat (pl. garantált sáv szélesség, adatforgalmi és egyéb korlátok stb.) figyelembe véve ez az 'árelőny' relatíve nem létezik, sőt, az említett szempontokat figyelembe véve a mobilinternet csomagok akár relatíve drágábbnak is tekinthetők. (lásd a Vj-158/2008/135. számon iktatott vizsgálati jelentés 5. számú táblázatát.)
- 37) Az internet hozzáférési szolgáltatásért fizetendő díj a piaci szereplők gyakorlatában több tényezőtől függően változhat. Ezen tényezők között említendő többek között, hogy adott ajánlatot a szolgáltató új előfizetőknek vagy már meglévőknek ajánlja; az adott ajánlathoz kapcsolódik-e meghatározott ideig tartó elkötelezettség a szolgáltató mellett (hűség szerződés vagy hűségidő³); tartalmaz-e az ajánlat valamilyen adatforgalmi korlátot; önállóan is igénybe vehető-e az ajánlat vagy csak valamely más szolgáltatáshoz kapcsolva (pl. telefonhoz vagy televízióhoz). A piaci szereplők teljesítési feltételként eltérő ajánlatai szolgáltatáscsomagokat képeznek. A ViDaNet jellemzően hűség szerződés nélküli szolgáltatáscsomagokat ajánl előfizetői számára, míg a Magyar Telekom gyakorlatában jelentős arányban a hűség szerződéssel kiegészített csomagok fordulnak elő. (A ViDaNet csomagok közül mindössze egy, Kábelnet 500 néven értékesített, egyedülként adatforgalmi korláttal ellátott, az előfizetők kevesebb, mint 5 százalékát kitevő belépő csomagja írt elő 1 éves hűségidőt.)

³ A hűség szerződéssel a fogyasztó meghatározott időre elkötelezi magát az adott szolgáltató mellett, az adott időszakra nézve lemondva arról a lehetőségéről, hogy valamely versenytárshoz forduljon egy nála megfigyelhető esetleges kedvező árváltozás hatására.

Piaci tendenciák

38) A mobil internet technológia előfizetőinek száma folyamatosan növekszik megjelenése óta, ezzel párhuzamosan azonban a helyhez kötött szélessávú előfizetések száma is emelkedik, igaz, az utóbbi időben csökkenő mértékben, de ez a csökkenés már a szélessávú mobilinternet elterjedése előtt elkezdődött. A vezetékes szélessávú szolgáltatások, illetve mobil szélessávú szolgáltatások előfizetői számainak alakulását mutatja az alábbi ábra.

Internet előfizetések számának változása (2007 Q2 – 2008 Q4)

forrás: NHH – Szélessávú internet elérés helyzete Magyarországon 2004-2008⁴; mobil és vezetékes gyorsjelentések⁵ alapján

Fogyasztói szokások, felhasználási cél

39) A Magyar Telekom kérelméhez csatolt „Mobil Internet Kvalitatív és Kvantitatív kutatás” (a továbbiakban: Magyar Telekom kutatás, lásd a Vj-158/2008/53. sz. irat) következtetése szerint a mobil internetet használók az internet „átlagos”, „hétköznapi” funkcióit használják, tehát főként levelezésre, böngészésre, információkeresésre tartják

⁴ <http://www.nhh.hu/dokumentum.php?cid=17868>, Vj-158/2008/130. sz. irat.

⁵ <http://www.nhh.hu/index.php?id=menu&mid=1052&lang=hu>, Vj-158/2008/130. sz. irat.

alkalmasnak, jellemzően nem töltenek le, illetve néznek filmeket az interneten, illetve nem játszanak interaktív játékokat. A vizsgálat során megkeresett internet szolgáltatók által szolgáltatott adatok alapján az is megállapítható, hogy az ADSL és kábeltel technológiával szolgáltatók esetében az egy előfizetőre jutó átlagos adatforgalom 10-20 Gbyte között helyezkedik el, addig a mobilinternet szolgáltatók ügyfelei esetében ez a szám 2,25-3 Gbyte között van.

- 40) A szolgáltatás minősége tekintetében mind a Magyar Telekom kutatása, mind az elektronikus hírközlési szektort szabályozó Nemzeti Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NHH) 2008. novemberi „Infokommunikációs és média fogyasztási szokások” kutatása⁶ szerint a vezetékes (ADSL vagy kábeltel) internettel rendelkezők a kapcsolat sebessége, megbízhatósága tekintetében elégedettebbek, mint a vezeték nélküli technológiával rendelkezők.
- 41) A GVH 2009 március-április folyamán fogyasztói felmérést végeztetett az NRC Piackutató Kft-vel, melynek többek között az volt a célja, hogy a fogyasztói megítélés, viselkedés (felhasználási szokások) alapján vizsgálja azt a kérdéskört, hogy a kábeltel szolgáltatást (és az ADSL-t, azaz együttesen a vezetékes szélessávú internetet) képes-e, és milyen formában képes a mobilinternet helyettesíteni (a továbbiakban: NRC kutatás, lásd Vj-158/2008/131 számú irat)). A kutatás az otthoni, azaz a lakossági internetezőkre vonatkozott, beleértve a bármely – akár vezeték nélküli, pl. mobilinternet – technológiával a lakásában magáncélra internetet használó fogyasztókat. A kutatás mintája a célcsoport összetételét követi (reprezentálja) nem, életkor, iskolai végzettség, a lakóhely településtípusa, valamint az otthoni internet-hozzáférés típusa alapján. Mivel az 1000 fős alapkutatásban a szélessávú mobilinternet használók száma nem érte el a kutatási tervben rögzített 300 főt, így erre a mintára vonatkozóan egy kiegészítő (boosted) mintát is létrehoztak.
- 42) Az NRC kutatás főbb következtetései szerint:
- A vezetékes és a mobil ajánlatok paraméterei eltérnek egymástól: míg vezetékes kapcsolat esetén a sávszélesség az egyik fontos szempont, addig a mobilinternet esetében nem érhetőek el különböző sávszélességű csomagok, a havidíjba foglalt

⁶ <http://www.nhh.hu/dokumentum.php?cid=18391>

adatforgalom és az adatforgalmi korlát túllépése esetén fizetendő forgalmi díjak viszont a csomagok leglényegesebb tulajdonságai közé tartoznak.

- A mobilinternetet használói szignifikánsan kisebb mértékben használják nagyobb adatforgalmat igénylő tevékenységekre, mint a vezetékes internetet, és nem is tartják a mobilinternetet ilyen tevékenységekre alkalmasnak. Elsősorban a szoftverek letöltése, videók nézése, zenék, filmek letöltése és az online tévzés, rádiózás tekintetében használják a mobil szélessávot jóval kisebb mértékben a mobilinternettel rendelkező, és az adott tevékenységet amúgy végző megkérdezettek. Az (előfizetők fogalmi szerint vett) átlagos internethasználathoz (napi szintű böngészéshez, kisebb fájlok rendszeres letöltéséhez) a legtöbben 5GB-os forgalmat tartanának megfelelőnek, a rendszeres böngészéshez társuló rendszeres fájl letöltés esetén pedig már a többség 10GB-tal vagy még annál is nagyobb adatforgalommal számol, és csak a megkérdezettek 11 százaléka tartana elegendőnek ehhez egy 5GB-os csomagot.
- A vezetékes kapcsolatukat az internetezők több mint fele egy átlagos héten 20 órát vagy ennél kevesebbet használja. Azok körében, akik mobil szélessávot is használnak, a vezetékes internet használata nem tér el az átlagtól. A mobilinternetre és vezetékes kapcsolatra is előfizetők közel fele többet internetezik, amióta mobil előfizetéssel is rendelkezik.
- A fogyasztók a vezetékes internetet a mobilinternetnél (magán a mobilitási lehetőségen kívül) minden tulajdonsága alapján egyértelműen jobbnak ítélték. A sebesség, elérhetőség, megbízhatóság, letölthető adatok mennyisége, a saját internetezési szokások, és a fájlcsere tekintetében a (mobil szélessávról már hallott) megkérdezettek 33-38 százaléka szerint a vezetékes kapcsolat sokkal jobb, és több mint 50 százaléka legalább jobbnak ítéli a vezetékes kapcsolatot. A megkérdezettek körülbelül 30 százaléka nem adott választ, így a mobilinternetet legalább a vezetékessel megegyezően jónak, vagy jobbnak ítézők aránya igen alacsony, 13-17 százalék közötti. Az adatbiztonság, a szolgáltatók jelenlegi ajánlatai és az átlagos internetező szükségletei tekintetében is a megkérdezettek 21-27 százaléka sokkal jobbnak, 33-48 százaléka legalábbis jobbnak ítéli a vezetékes kapcsolatot a mobilnál.

- Vezetékes internet hozzáférést a mobil internet használók egyötöde szüntetett meg a mobil szélessáv használata miatt, a jelenleg mindkét technológiát alkalmazók között pedig mindössze 6 százaléka biztos abban, hogy megszünteti vezetékes hozzáférését, és 15 százaléka tartja elképzelhetőnek. Az összes otthoni internetező alig több mint 2 százaléka szüntetett meg a mobilinternet miatt vezetékes hozzáférést és kevesebb mint 2 százaléka szüntetheti meg vezetékes hozzáférését a közeljövőben a mobilinternet miatt.
- A vezetékes kapcsolat havi költségének 10 százalékos emelkedése esetén a vezetékes kapcsolattal rendelkezők mindössze 7 százaléka gondolkodna el valamilyen változtatáson, és ezek háromnegyede is valamilyen más (olcsóbb) vezetékes szolgáltatást keresne. A vezetékes kapcsolattal rendelkezők kevesebb mint 0,7 százaléka váltana mobil szélessávra az áremelkedés hatására.
- A felmérés során az egy csomagban (2000 Ft kedvezménnyel) árusított vezetékes és mobilinternet vonzerejére is rákérdeztek. A csomag sok fogyasztó tetszését elnyerte. A csomag vonzerejét hétfokú skálán átlagosan 3,71 pontra értékelték, a mobil szélessávot is használók körében ez az érték magasabb, 4,29. Az összes otthon internetező 38 százaléka a úgy nyilatkozott, hogy megvásárolná a csomagot, a mobilinternet használóknak pedig több mint a fele nyilatkozott így.

Piaci szereplők véleménye

- 43) A megkeresett harmadik felek kiemelték, hogy a mobilinternet jelenleg még nem tudja ugyanazt a minőségű szolgáltatást nyújtani, mint a vezetékes internet. A Magyar Telekom mellett működő mobil rádiótelefon szolgáltatók különösen hangsúlyozták ezt a tényezőt, kitérve arra, hogy a garantált sávszélesség jóval elmarad a vezetékesétől, illetve, mivel a hálózati kapacitás megoszlik az adott helyen az adott pillanatban a szolgáltatást használók között, a kapacitáskorlátok miatt az adatforgalom korlátozására lehet szükség. Álláspontjuk szerint az üzembiztonság kérdésében lényeges eltérés van a vezetékes és a mobiltechnológia között: mivel a mobiltechnológia esetében a szolgáltató hálózati központja és az előfizető közötti szakaszon egymással konkurálnak az előfizetők, nem biztosítható ugyanaz az üzembiztonság, mint a vezetékes megoldások esetében, ahol ehhez képest nagyjából dedikált hozzáférésről lehet beszélni, így nincs versengés az erőforrásért.

A hangszolgáltatások

- 44) Az elektronikus hírközlési hálózatok közül történetileg a PSTN hálózatokat használták elsődlegesen hang továbbítására. A technológia fejlődésével a PSTN hálózat mellett a korszerűsített kábeltelevíziós hálózatok (amilyen a ViDaNet hálózatainak többsége) is alkalmassá váltak hangátviteli szolgáltatások nyújtására.
- 45) A lakossági felhasználóknak hangszolgáltatások igénybevételére a fenti vezetékes hálózatok mellett a mobil rádiótelefon hálózatokon is módja van. A két típusú szolgáltatás a minőség és az ár tekintetében is jelentősen közeledett egymáshoz az utóbbi években. Jelenleg a vezetékes telefontal rendelkező magyar háztartások többsége mobiltelefonnal is rendelkezik.
- 46) A vizsgálat során beszerzett adatok szerint a ViDaNet jelenleg Győrben, Mosonmagyaróváron, Tatón, Kaposváron, Pécsen és Budapesten rendelkezik kábeltelefon előfizetőkkel, ám más területein is képes hangszolgáltatás nyújtására. A jelenlegi előfizetői a kábeltelevíziós, illetve internet hozzáférési szolgáltatás mellett veszik igénybe a hangszolgáltatást.
- 47) A Magyar Telekom a ViDaNet hálózatával lefedett területeken nyújt hangszolgáltatást a PSTN hálózatán keresztül, továbbá mobil rádiótelefon hálózatán is (T-Mobile márkanéven). Ugyancsak nyújt hangszolgáltatást ezeken a területeken a Vodafone és a Pannon is, és elérhető egyes közvetítő választó szolgáltatók hangszolgáltatása is, ám ezek a Magyar Telekom PSTN hálózatának használatával nyújtják szolgáltatásaikat.

A műsorterjesztés

- 48) A fogyasztók számára a műsorok vételére lehetőséget biztosító különböző műsorterjesztési szolgáltatások között jelenleg megkülönböztethetőek az ún. sokcsatornás elérési módok, illetve az egyéni vételi lehetőségek. A sokcsatornás elérési mód révén a fogyasztó egyetlen szolgáltatóval történő szerződéskötés révén nagyszámú, ezek között kódolt televíziós csatorna műsorát is nézheti.

- 49) A sokcsatornás elérési módozatot nyújtó műsorterjesztési szolgáltatások között jelen van a piacon
- a kábeltelevíziós hálózaton keresztül történő elérés (amelyhez csatlakozni technikailag akkor lehetséges, ha adott területen van kiépített és működő kábeltelevíziós hálózat);
 - a műholdas átviteli platformok (amelyhez való hozzáféréshez technikailag műholdvevő és dekóder szükséges);
 - a PSTN hálózaton keresztül történő ún. IPTV szolgáltatás elérése (amelynek technikai feltétele, hogy az adott területen a PSTN hálózat alkalmas legyen nagysebességű ADSL kapcsolat kiépítésére);
 - Budapesten és annak 30 km sugarú környezetén belül a Széchenyi hegyre (illetve az óbudai átjátszó állomásra) közvetlen rálátással rendelkező területeken mód van az Antenna Hungária Zrt. ún. AntennaDigital szolgáltatásának igénybevételére; továbbá
 - a digitális földi műsorszórás (DVB-T) révén is több csatorna érhető el elvileg, ám jelen pillanatban választéka tekintetében meg sem közelíti az előző szolgáltatási módokat, és a technikai korlátok következtében a közeljövőben sem várható, hogy az átvihető csatornaszám megközelítse azokat. A továbbiakban sem várható azonban, hogy a kódolt csatornák külön havi előfizetési díj nélkül elérhetőek legyenek.
- 50) A műsorterjesztő vállalkozások a Magyarországon elterjedt üzleti modell alapján jellemzően műsordíjat fizetnek a televíziós (esetleg rádiós) csatorna üzemeltetőjének, a műsorszolgáltatónak.
- 51) A Telekom-csoport a sokcsatornás műsorterjesztési módozatok közül jelen van a piacon a kábeltelevíziós területen (T-Kábel néven), a műholdas átvitel területén (SAT TV márkanéven), és IPTV szolgáltatást is nyújt (T-Home márkanéven). Ezek közül a SAT TV szolgáltatást gyakorlatilag az ország bármely pontján el lehet érni, a T-Home márkanévű IPTV szolgáltatást a ViDaNet hálózata által lefedett földrajzi terület nagyobb részén el lehet érni (lásd a Vj-158/2008/4. számú irat üzleti titoknak minősülő

3. számú mellékletét), míg a T-Kábel egyes budapesti területeken rendelkezik a ViDaNet hálózatával korlátozottan átfedő hálózattal.
- 52) A ViDaNet hálózatával lefedett településeken a Magyar Telekom egyes műsorterjesztési szolgáltatásai mellett a sokcsatornás módozatok közül elérhető még a műholdas platformok közül a UPC Direct, a Digi DTH és a HD Platform, továbbá korlátozott mértékben az átfedő kábeltelevíziós hálózatokat üzemeltető vállalkozások szolgáltatása is (lásd 16. pont).
- 53) A fogyasztóknak az ország egész területén a sokcsatornás elérési módon túlmenően televíziós programok vételére egyénileg tető (szoba)antenna, illetve egyéni műholdvevő révén is van lehetőségük, ám ebben az esetben számos kódolt csatorna vételére a lehetőségük kizárt.

A triple play

- 54) A lakossági fogyasztók körében jellemzően keresett elektronikus hírközlési szolgáltatások kiemelkedő szerepet játszanak az internet hozzáférési, hangátviteli és műsorterjesztési szolgáltatások. Az elektronikus hírközlési szektorban használt „triple play” elnevezés az előző szolgáltatásoknak a lakossági fogyasztók otthoni fogyasztása kapcsán felismert kiemelt jelentőségére tekintettel terjedt el. A kifejezés a kínálat felől megközelítve arra utal, hogy adott vállalkozás képes ezeknek az együttes, akár egy csomagban biztosított szolgáltatására. Keresleti oldalról viszont arra utal, hogy a fogyasztók otthoni kommunikációs igényeik által vezérelt keresletét ezen szolgáltatások determinálják. Valójában még a hármas is tovább szűkíthető az internet hozzáférési- és a műsorterjesztési szolgáltatásra, az adott otthont ellátó kommunikációs hálózat kiválasztása szempontjából ezeknek van nagy jelentősége. (Az ún. double play jelentőségére mutat rá a kérelmező beadványa – lásd a Vj-158/2008/146. számú iratot.)
- 55) A háromféle szolgáltatás egy csomagban nyújtására jelenleg van példa a piacon a PSTN hálózaton, illetve kábeltelevíziós hálózaton keresztül. Ilyen szolgáltatást nyújt a kérelmező is mind PSTN hálózatán (ADSL, IPTV és telefon), mind kábeltelevíziós hálózatán (kábelnet, kábeltelevízió, kábeltelefon). A ViDaNet is jelen van a piacon triple

play ajánlattal, kábeltelefon előfizetéseket jellemzően ennek keretében értékesít (lásd 46. pont).

- 56) A triple – vagy double – play iránti igény a fogyasztók között egyre jelentősebbé válik⁷ és felmérések (lásd NRC kutatás) alapján az is látható, hogy a fogyasztók döntő többsége kábeltelevíziós hálózaton kívánná igénybe venni a szolgáltatást.

A nagykereskedelmi szolgáltatás

- 57) Adott elektronikus hírközlési hálózat tulajdonosa a szolgáltatást
- vagy saját maga közvetlenül nyújtja a végfelhasználónak (kiskereskedelmi szolgáltatás);
 - vagy a hálózatát egy másik vállalkozás rendelkezésére bocsátja (nagykereskedelmi szolgáltatás), és a végfelhasználóval az kerül kapcsolatba.
- 58) A nagykereskedelmi szolgáltatások között egyrészt különbséget lehet tenni aszerint, hogy a szolgáltatást igénybe vevő vállalkozás milyen kiskereskedelmi szolgáltatást kíván nyújtani a végfelhasználónak. E szerint elkülönülhetnek az internet (pl. nagykereskedelmi ADSL, helyi hurok átengedés, kábelhálózathoz hozzáférés), a hang (híváskezdeményezés és hozzáférési – helyi hurok átengedés, kábelhálózathoz való hozzáférés és nagykereskedelmi mobil hozzáférés – szolgáltatások), valamint a műsorterjesztéshez kötődő nagykereskedelmi szolgáltatások (IPTV viszonteladói vagy ISP által márkázott szolgáltatás, kábelhálózathoz hozzáférés).
- 59) Csoportosíthatóak másrészt a nagykereskedelmi szolgáltatások a szerint is, hogy a hálózat rendelkezésre bocsátása milyen mértékben biztosítja az igénybe vevő vállalkozás számára, hogy önálló kiskereskedelmi ajánlatot alakítson ki. (Másként fogalmazva: mennyire képes megkülönböztetni a saját termékét a versenytársától – termékdifferenciálás.) E szerint nagyvonalakban az alábbi elkülönítést lehet tenni:

⁷ Az NHH megbízásából készített “Hírközlési és médiafogyasztási szokások, lakossági attitűdök” (2008. november (<http://www.nhh.hu/dokumentum.php?cid=18390> 18. oldal) kutatás szerint a háztartások több mint negyede igényelné a kombinált (triple play) szolgáltatásokat, amelyeket döntően (42 százalék) a kábeltelevíziós szolgáltatóktól vennének igénybe.

- Egyes nagykereskedelmi szolgáltatások révén a szolgáltatást igénybe vevő vállalkozás pusztán, vagy nagyrészt csak viszonteladói tevékenységet lát el (az IPTV viszonteladói szolgáltatás, vagy nagyrészt ehhez hasonlít a nagykereskedelmi ADSL) anélkül, hogy a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges jelentős saját hálózat felett rendelkezne.
 - Más esetben a nagykereskedelmi szolgáltató saját hálózatának valamely része tekintetében biztosít használati lehetőséget, ám az igénybe vevő vállalkozás rendelkezik a kiskereskedelmi szolgáltatás nyújtásához szükséges kiterjedt hálózati elemekkel, így az általa nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatás kialakításában magasabb szabadságfokkal rendelkezik (ilyen együttműködési forma például a helyi hurok átengedés). Ezen együttműködési formák között a termékdifferenciálás tekintetében a legnagyobb szabadságfokot biztosítja a hozzáférést igénylő versenytársnak az az eset, ahol pusztán a hálózati alépítmények – pl. kábel alagút, vagy pózna – használatára köt szerződést.
- 60) A nagykereskedelmi szolgáltatások jellemzően valamely szabályozási beavatkozás nyomán – annak közvetlen vagy közvetett hatásaként – jelentek meg a piacon. Az összefonódás vizsgálata során releváns kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódóan ugyanakkor jelentéktelen – gyakorlatilag nem mérhető – a tisztán kereskedelmi együttműködésre épülő nagykereskedelmi ajánlatok szerepe. Az elektronikus hírközlésre irányadó jelenlegi szabályozási környezetben – amelynek kereteit az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi CX. törvény (a továbbiakban: Eht.) alakítja ki – kizárólag a PSTN hálózatra vonatkozóan létezik a fentiek szerinti nagykereskedelmi termék kialakítását kikényszerítő szabályozási beavatkozás. Ilyen nagykereskedelmi szolgáltatás többek között a nagykereskedelmi ADSL (a szabályozási zsargon szerint bitfolyam hozzáférési szolgáltatás), illetve a helyi hurok átengedése.
- 61) Az Eht. rendelkezéseit elsősorban alkalmazó NHH szabályozási stratégiájáról szóló dokumentum (lásd a Vj-158/2008/130. számú iratot) – az elektronikus hírközlési szabályozás európai megközelítésével és gyakorlatával összhangban – foglalja össze az elektronikus hírközlési piacokon lehetséges versenyváltozatokat és az azokhoz kapcsolható optimális szabályozási megközelítéseket:

- Egyrészt elismeri, hogy a működő infrastruktúra alapú verseny a piacon elérhető leghatékonyabb versenyváltozat (190-201. pontok, illetve 29. ábra).
 - Az inkumbens szolgáltatók hálózatán a szabályozás által teremtett, a versenytársak hálózatának állandó használatára épülő ún. szolgáltatásalapú versenyt a szabályozó egy köztes, kevésbé hatékony állapotnak tekinti, amelyet megpróbál elmozdítani az infrastruktúra alapú verseny irányába (ez az ún. befektetési lépcső elmélet). (190-201. pontok, illetve 30. ábra).
 - Rögzíti, hogy a megfelelő hálózatok triple play képessége az azokat birtokló szolgáltatók számára stratégiai versenyelőny (lásd 118-119. pont).
 - Hangsúlyozza, hogy a párhuzamos hálózatok kereszttulajdonlása (különösen a réz és a kábel esetében) versenyre hátrányos és ennek megelőzése, minimalizálása szükséges, de ennek kapcsán a szabályozó hatóság elismeri korlátozott hatáskörét és lehetőségeit (implicite a versenyjogi fúziókontrollra utalva) (268-270. pontok).
- 62) A Magyar Telekom a PSTN hálózat üzemeltetőjeként több tekintetben is címzettje a fenti értelemben vett – az összefonódás vizsgálata tekintetében releváns kiskereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó – nagykereskedelmi szolgáltatásokra vonatkozó szabályozásnak.
- 63) A kiskereskedelmi piacon pusztán a nagykereskedelmi szolgáltatás igénybe vétele révén megjelenő vállalkozások a Magyar Telekom PSTN hálózatával lefedett területen erős függésben vannak a Telekom-csoporttól (és a szabályozástól), hiszen pusztán a vele való kapcsolat révén képesek piaci szereplővé válni.

4. A korábbi versenyfelügyeleti eljárás

- 64) A Magyar Telekom – akkori nevén Magyar Távközlési Rt. – 2003. június 24-én kelt kérelmében már egy korábbi alkalommal is összefonódás engedélyezése iránti eljárást kezdeményezett a ViDaNet részvényeinek 100 százaléka megszerzése céljából.
- 65) A Versenytanács a Vj-11/2003. számú versenyfelügyeleti eljárás során kialakított előzetes álláspontjában arra a következtetésre jutott, hogy az összefonódás megvalósulása esetén a Telekom-csoport a lakosság részére nyújtott szélessávú internet

szolgáltatás tekintetében Győrben, Tatán, Mosonmagyaróváron, Kaposváron (továbbá kevésbé intenzíven, de Pécsen is) olyan gazdasági erőfölényes helyzetbe kerülne, amely akadályozná a hatékony verseny kialakulását, illetve fejlődését.

- 66) A Versenytanács mindezen túl leszögezte azt is – és ezt a felek sem vitatták –, hogy az összefonódás vizsgálata során érintett piacnak tekinti a vezetékes műsorelosztást (kábeltelevíziós szolgáltatást), amelynek az akkori piacok viszonyok között nincs helyettesítő áruja, és földrajzi piaca a vezetékes műsorelosztást végző vállalkozás működési területével egyezik meg. Mindezek következtében a Versenytanács a vezetékes műsorelosztás kapcsán nem azonosított káros versenyhatást a Vj-110/2003. számú versenyfelügyeleti eljárás során kialakított előzetes álláspontjában.
- 67) Elemezte továbbá a korábbi eljárás során a Versenytanács a hangszolgáltatások piacát is, amelynek kapcsán arra a következtetésre jutott, hogy a mobil rádiótelefon szolgáltatás és a vezetékes telefon szolgáltatás árban és minőségben közeledett ugyan egymáshoz, ám a kábelhálózatok képesek csak érdemi versenykihívások elé állítani a vezetékes távbeszélő szolgáltatásokat. Minderre tekintettel arra a következtetésre jutott a Versenytanács előzetes álláspontjában, hogy az összefonódás várhatóan erősíti a Telekom-csoport erőfölényes helyzetét a hangszolgáltatás piacán Győr, Tata, Mosonmagyaróvár, Kaposvár és Pécs területén. Leszögezte azt is, hogy álláspontja szerint ez nem olyan mértékű, ami önmagában alapot adna az összefonódás megtiltására, azt azonban a Versenytanács az összefonódás Tpv. 30. § (1) bekezdése szerinti hátrányaként értékelte.
- 68) A kérelmező Magyar Távközlési Rt. az előzetes álláspont kézhezvételét követően megtartott tárgyalás során a ViDaNet feletti irányítás megszerzésére vonatkozó kérelmét visszavonta, így a Versenytanács a Vj-110/2003. számú versenyfelügyeleti eljárást megszüntette.

5. Az eljárás teljeskörűvé nyilvánítása

- 69) A Versenytanács 2009. március 27-én a Tpv. 63. § (4) bekezdése alapján meghozott végzésével megállapította, hogy az eljárást lezáró döntést a Tpv. 63. § (3) b) pontja

szerinti határidőben kell meghozni (a továbbiakban: teljes körűvé nyilvánító végzés, lásd Vj-158/2008/62.).

- 70) A Versenytanács leszögezte, hogy a szélessávú internet szolgáltatás tekintetében kizárható az érintett piacok [Tpvt. 14. § (2) bekezdés] olyan meghatározása, hogy Győr és Tata város, mint érintett földrajzi piacok [Tpvt. 14. § (3) bekezdés] esetében a Telekom-csoport és a ViDaNet együttes, illetve külön-külön számított részesedése ne haladja meg a 20 százalékot, illetve 25 százalékot. Ezen piaci részesedések ugyanis a Versenytanács következetes gyakorlata szerint a horizontális, illetve vertikális versenyhatások tekintetében azon mutatószámok, amelyek felett adott összefonódás engedélye megtagadhatóságának hiánya nyilvánvalóan nem zárható ki, így részletes elemzésre – és ezzel hosszabb határidőre – van szükség az engedélyről való döntéshez. (Lásd a Gazdasági Versenyhivatal elnöke és a Versenytanács elnöke által kiadott 1/2003. számú közleményt, különös tekintettel annak 14.ii.a., illetve 14.iii.a. pontjára.)

II.

A vizsgálat

- 71) Az összefonódás engedélyezése iránti kérelem kézhezvételét követően – figyelemmel a Magyar Telekom, illetve a ViDaNet tevékenységi köreire – a vizsgálók részletes elemzést az összefonódásnak az internet, telefon és műsorterjesztési szolgáltatások kapcsán gyakorolt versenyhatásai vonatkozásában végeztek el.
- 72) A vizsgálók külön szempontként hangsúlyt helyeztek a Vj-110/2003. számú versenyfelügyeleti eljárás során elvégzett elemzés óta eltelt piaci folyamatok vizsgálatára. Ennek keretében – többek között – a szélessávú internet szolgáltatások kapcsán elemezték a mobilinternet helyét az érintett piacon, a hangátviteli szolgáltatások esetében figyelemmel voltak a kábeltelefon valós megjelenésére a piacon, illetve a mobil és vezetékes telefonszolgáltatás egymáshoz való viszonyára, míg a műsorterjesztési szolgáltatások között hangsúlyt fektettek az IPTV, a műholdas platformok és a DVB-T szerepének elemzésére. A vizsgálat kiterjedt az összefonódásnak az érintett piacokra gyakorolt hatásaira is.

- 73) A GVH az összefonódással kapcsolatos lehetséges áremelési ösztönözottség tekintetében elvégzett egy kvantitatív elemzést, amelynek során a Magyar Telekom által az ország különböző részeiben ajánlott árakból kiindulva az került vizsgálatra, hogy számíthatnak-e az előfizetők azonnali áremelkedésre pusztán abból fakadóan, hogy az összefonódást követően a Magyar Telekom – beillesztve a ViDaNet-et a Telekom-csoportba, ahogyan azt a kérelmező előadta – a T-Home árazási stratégiáját fogja alkalmazni a ViDaNet területén.
- 74) Az elemzés kiinduló kérdése az volt, hogy abban az esetben, ha a ViDaNet által felkínált különböző internet hozzáférési szolgáltatás csomagokat (vagy azzal azonos paraméterekkel rendelkező csomagokat) a Magyar Telekom árazná be jelenlegi – azaz az összefonódást megelőző – árazási politikájának megfelelően, akkor az milyen hatással lenne a ViDaNet jelenlegi előfizetőire, szembesülniük kell-e áremelkedéssel, és ha igen milyen mértékben. A vizsgált csomagok rendszerint több paraméter mentén különböznek, ezért közvetlenül nem összehasonlíthatók. Az elemzés ezért ún. regressziós módszert alkalmazott, amelynek során a vizsgált csomagok különböző paramétereit, az egyes hatásokat egymástól statisztikailag szétválasztotta annak érdekében, hogy azokat külön-külön, számszerűsített és mérhető formában be lehessen mutatni. (Lásd a Vj-158/2008/135 számon iktatott vizsgálati jelentést.)
- 75) A regressziós elemzés – többek között – figyelembe vette a következő körülményeket, hatásokat: (i) adott csomag ADSL vagy kábeltre vonatkozik, (ii) új előfizetőknek érhető el, vagy régieknek, (iii) az alkalmazott csomaghoz kötődik-e hűségidő, (iv) a csomag tartalmaz-e vagy sem adatforgalmi korlátot, (v) az adott csomag önállóan is elérhető, vagy csak valamely más termékkel (televízió, telefon) együttesen.
- 76) A regressziós modell minden egyes ViDaNet csomag esetében más arányú árváltozást jelzett előre, ezért ezeket az előfizetők számával súlyozva értékelte a Versenytanács (átlagként ebben a bekezdésben súlyozott átlagra hivatkozunk tehát). Amennyiben a fúziót követően a ViDaNet – jellemzően hűségrszerződés nélkül nyújtott – csomagjait a Magyar Telekom árazná be, a ViDaNet fogyasztók számára az áremelkedés súlyozott átlaga hűségrszerződés nélküli Magyar Telekom csomag alapul vétele esetén 2.472 Ft lenne (ez átlagosan 63,35 százalékos áremelkedésnek felel meg), míg hűségrszerződéses

Magyar Telekom csomag alapul vétele esetén a ViDaNet árainál átlagosan 400 forinttal alacsonyabb árra vonatkozó eredményt kapunk (ami átlagosan 8,18 százalékos árcsökkenést jelent). A hűség szerződés nélküli csomagok esetében bekövetkező áremelkedésre vonatkozó előrejelzés egyértelmű: amennyiben egy jelenlegi hűség szerződés nélküli ViDaNet fogyasztó továbbra is hűség szerződés nélküli csomagot kíván előfizetni a fúzió után (ezúttal a Magyar Telekomtól), átlagosan 2800 forint körüli áremelkedésre számíthat. Amennyiben azonban ugyanezen fogyasztó hűség szerződést vállal a Magyar Telekom felé, azaz egy évre feladja váltási szabadságát, átlagosan 400 forinttal olcsóbban jut hasonló paraméterű előfizetéshez. A modell alapján látható, hogy maga a Magyar Telekom 2800 forintra árazza be a hűség opciót, azaz átlagosan ennyivel olcsóbban juthat a fogyasztó előfizetéshez hűség szerződés vállalásával (nincs ugyanakkor közvetlen információ arról, hogy a fogyasztók átlagosan hogyan értékelik az egy éves hűségidőt). A ViDaNet fogyasztói, minden egyéb paraméter eltérését is figyelembe véve, mindössze átlagosan 400 forintért cserébe lennének kénytelenek feladni váltási szabadságukat a fúzió után, ami a Magyar Telekom fenti, átlagosan 2800 forintos áreltéréséhez képest aránytalanul alacsony. A jelenlegi ViDaNet fogyasztó tehát vagy hűség szerződés szempontjából is ekvivalens csomagra vált jelentős, átlagosan 2800 forintos áremelkedés révén, vagy aránytalanul olcsón, átlagosan mindössze 400 forintért cserébe kénytelen lemondani szolgáltató váltási szabadságáról. A modell eredményeit figyelembe véve leszögezhető, hogy a Magyar Telekom jellemzően magasabb árakat alkalmaz, mint a ViDaNet, tehát amennyiben a Magyar Telekom a ViDaNettel való összefonódást követően a saját – az országosan érzékelt verseny nyomáshoz igazított – árazási stratégiáját kezdené alkalmazni a jelenlegi ViDaNet konstrukcióra, vagy amennyiben saját jelenlegi ajánlatait vezetné be ViDaNet területeken, így a ViDaNet előfizetői áremelkedésre számíthatnának.

A vizsgálati jelentés

- 77) A Tpv. 71. § szerinti vizsgálati jelentésben a vizsgálók a kérelmezett tranzakció megtiltását indítványozták, mert az álláspontjuk szerint a gazdasági erőfölény erősödéséhez vezet mind a lakossági szélessávú internet szolgáltatások, mind a műsorterjesztés és a lakossági hangszolgáltatások érintett piacán és az összefonódásból fakadó, a kérelmezők által hivatkozott előnyök egyfelől nem haladják meg a tranzakciónak a gazdasági erőfölény erősödéséből fakadó káros hatásait, másfelől más

módon is biztosíthatók. A vizsgálók az összefonódás hátrányaként értékelték emellett a nagykereskedelmi piacokon azonosított potenciális káros (horizontális) versenyhatásokat is.

III.

A kérelmező álláspontja

- 78) A Magyar Telekom kérelmében kérte az összefonódás engedélyezését, mert álláspontja szerint 2004 óta a piaci körülmények lényegesen és alapvetően megváltoztak valamennyi érintett piac vonatkozásában, amelynek következtében a GVH Versenytanácsa részéről a korábbi ügyben felmerült aggályok már nem állnak fenn.
- A hangszolgáltatás piaca tekintetében álláspontja szerint a mobil hívások ára tovább zuhant, amely által még a helyi hívásdíjaknak is reális alternatívájává váltak, emellett közvetítőválasztási ajánlatok jelentek meg és hódítanak teret a helyi hívások tekintetében. Mindezek következtében a vezetékes szolgáltatót a ViDaNet területén is olyan versenykihívások érik, amelyek miatt – még ha gazdasági erőfölényes helyzetben lenne is – még a helyi hívások tekintetében sem lenne képes a hatékony versenyt akadályozni.
 - Kifejtette, hogy a műsorterjesztési piac tekintetében a korábbi ügyben sem azonosított káros versenyhatást a Versenytanács, az azóta történt változások (újabb helyettesítő szolgáltatások megjelenése, lásd IPVT, műholdas platformok, DVB-T) pedig még inkább kizárják ennek a lehetőségét.
 - Előadta továbbá, hogy a szélessávú internet szolgáltatás kiskereskedelmi piacán 2004 óta szintén jelentős változások történtek. A ViDaNet szolgáltatási területén közel 30 különböző versenytárs nyújt jelenleg szélessávú internet szolgáltatást, amelyek közül majdnem mind független a Telekom-csoporttól.
- 79) Kérelmében előadta továbbá, hogy a ViDaNet értelemszerűen a Magyar Telekom különböző platformon nyújtott kiskereskedelmi szolgáltatásaival is versenyez az előfizetőkért, piaci magatartása során azonban ugyanúgy figyelemmel kell lennie a többi versenytársára, így az ISP-kre, a párhuzamos műsorterjesztő hálózatok üzemeltetőire

(függetlenül azok működési területétől), valamint a mobilszolgáltatókra, mely utóbbiak ugrásszerűen növekvő piaci részesedésüket az egyre kedvezőbb feltételeknek és a javuló minőségnek köszönhetik. Emellett a ViDaNet több jelentős szolgáltatási területén a versenytárs kábelszolgáltatók párhuzamos hálózatépítésekbe kezdtek (Digi Kft. Győrben, UPC Kft. Pécsen). Mindezekből eredően, a ViDaNetnek akkor is komolyan és agresszíven kell versenyeznie a fogyasztókért, ha a Telekom-csoport részévé válik. Az összefonódásból ráadásul a fogyasztók is profitálnának, azáltal, hogy a ViDaNet méretgazdaságossága, mérethatékonysága növekedne.

80) A kérelmező a Versenytanácsnak az összefonódás engedélyének megtagadását előirányzó előzetes álláspontjának kézhezvételét követően több ponton is vitatta az abban foglalt következtetéseket és továbbra is kérte az összefonódás engedélyezését. Álláspontját előadása szerint az alábbi körülmények alapozzák meg:

- Előadása szerint a Versenytanács előzetes álláspontja nem értékeli kellő súllyal a ViDaNet hálózatával lefedett területeken található párhuzamos (átfedő) kábeltelvíziós hálózatok nyomását. Hivatkozott arra, hogy ismeretei szerint rövid időn belül a ViDaNet hálózata által lefedett területeken található előfizetők nagyjából felét el fogja érni párhuzamos kábeltelvíziós hálózat.
- Álláspontja szerint az előfizetők túlnyomó többségének tényekkel és adatokkal igazolhatóan a – Tptv. 14. § (2) bekezdésében a helyettesítés vizsgálatára irányadó szempontok alapján – mobilinternet legalább egyenértékű, de sokszor kifejezetten előnyösebb a vezetékes szélessávú megoldásnál. Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy álláspontja szerint a mobilinternet nem kiegészítő termék a vezetékes internet hozzáféréshez képest, erre jellemző együttes keresletmozgás nem figyelhető meg. Előadta még, hogy a piac fejlődése (új előfizetők számának növekedési trendjei) alapján a kétféle termékkör között inkább helyettesítő hatást lehet látni. Az ADSL és a mobilinternet árainak alakulása kapcsán rámutatott, hogy az ADSL árainak csökkenése jelentősen alulmúlta a mobilt, amely álláspontja szerint egyértelműen a helyettesítő hatás jele.
- Álláspontja szerint a hivatkozott NRC kutatás torzításokat tartalmaz, így nem vehető figyelembe. Előadása szerint hibás az a megközelítés a kutatásnak, hogy túlnyomórészt az otthoni internetezéssel rendelkező ügyfelekre vonatkozik.

Kiemeli továbbá, hogy álláspontja szerint az egyes szélessávú technológiák fogyasztók általi minőségi megítélése még nem feltétlenül befolyásolja a technológiák versenyjogi helyettesíthetőségét: a fogyasztói döntések nem csak a kutatásban vizsgált dimenziók mentén mozognak, ráadásul a fogyasztói előítéletek is torzíthatják a helyettesítési viszony objektív megítélését. Előadta továbbá, hogy saját nagymintás kutatása szerint a mobilinternet használók közül a csak mobilinternet használók aránya 2009-ben már elérheti a 80 százalékot, azaz csak 20 százalékos köztük a kereszthasználat.

- Utalt saját számításaira, amely szerint a vezetékes internet előfizetők 20 százaléka bonyolítja le a vezetékes hálózaton zajló Internet forgalom 80 százalékát, és így ezek az ún. nagyfelhasználók (ún. heavy user) következtében torzul az egy vezetékes előfizetőre jutó átlagos havi forgalom értéke.
 - Álláspontja szerint a triple play képesség jelentőségét és fontosságát túlhangsúlyozza az előzetes álláspont.
 - Rámutatott, hogy az érintett árupiacok határainak meghatározásának hibái további hibás következtetéshez vezettek. Ezzel összefüggésben vitatta, hogy a Magyar Telekom (vélt) árazási stratégiája és internalizálási képessége alapján a Magyar Telekom valóban képes lenne az összefonódást követően áremelésre.
- 81) Mindezek következtében vitatta az előzetes álláspontban felvázolt árupiac meghatározására vonatkozó következtéseket, álláspontja szerint a mobilinternet helyettesíti a vezetékes internetet és a műsorterjesztés esetében az IPTV kábeltelevíziós szolgáltatással való versenyzési képessége esetén a műholdas platformok is képesek azzal versenyezni. Nem vitatta ugyanakkor az érintett földrajzi piaccal kapcsolatos következtetést.
- 82) Álláspontja szerint a piacmeghatározással összefüggő hibás következtetések – együttesen az áremelési képességgel kapcsolatos hibás elemzéssel – révén nem igazolt az a körülmény, hogy az összefonódás révén a Magyar Telekom olyan gazdasági erőfölényes helyzetbe kerül, amelynek révén képes akadályozni a hatékony verseny kialakulását vagy fejlődését az érintett piacon. Mivel így az összefonódás engedélye nem tagadható meg, így kérte annak engedélyezését.

- 83) A kérelmező a kérelmében – azt a Versenytanács által tartott első tárgyalást követően benyújtott nyilatkozatában kiegészítve – kötelezettségvállalást terjesztett elő annak érdekében, hogy a Versenytanács a tárgyalást követően is fennálló aggályait a Tpv. 30. § (3) bekezdésében foglalt lehetőséggel élve orvosolhassa (a továbbiakban: vállalás).
- 84) Vállalta egyrészt, hogy Mindszent kivételével a ViDaNet jelenlegi olyan szolgáltatási területein, ahol nincs párhuzamos vezetékes hálózat a meglévő – akár a Magyar Telekom, akár a tulajdonában álló – hálózati alépítményeihez (lásd pl. föld alatti kábel-alagutak, vagy a légkábelek elhelyezésére alkalmas póznák) hozzáférést biztosít az azt kérő első vállalkozás részére, illetve további vállalkozások részére, amennyiben azt kapacitása engedi (a továbbiakban: alépítmény hozzáférési vállalás).
- 85) A hozzáférés költségei tekintetében is nyilatkozott, amely szerint csupán abban az esetben kell a hozzáférést kérőnek viselnie a kiépítéssel járó egyszeri költségeket, ha a hozzáférés kialakítása tényleges építési munkálatokkal jár. Leszögezte ugyanakkor, hogy a tényleges hozzáférés megtagadása nem jelenthetné a vállalás megszegését, amennyiben azt a hálózat működőképességére, továbbá harmadik felek méltányolható magánérdeke, illetve az igénylő magatartására alapozva tenné meg a Magyar Telekom. [Ennek kapcsán hivatkozott az Eht. 90. § (2) bekezdésére, amely a közös eszközhasználattal kapcsolatos szerződéskötési kötelezettséggel kapcsolatos kimentési okokat hasonlóan szabályozza.] Az alépítmény hozzáférési vállalás árait a kérelmező által kialakított és jelenleg általa alkalmazott ún. 2. díjővezet – amely a nagyvárosokon kívüli, egyéb területekre érvényesül – árait vállalja alkalmazni, függetlenül attól, hogy a ViDaNet hálózata által lefedett területek jellemzően a nagyvárosi övezetbe tartoznak.
- 86) Az alépítmény hozzáférési vállalását mindaddig fenntartaná, amíg az NHH a hálózati infrastruktúrához való helyhez kötött nagykereskedelmi (fizikai) hozzáférés piacára nézve az érintett területre alkalmazandó kötelezettséget ki nem ró a kérelmezőre.
- 87) Vállalta továbbá azt is, hogy a tárgyalta földrajzi területen – mindaddig, amíg az adott területen párhuzamos infrastruktúrával rendelkező szolgáltató nem jelenik meg, de legfeljebb két évig – a ViDaNet által jelenleg nyújtott szolgáltatások kapcsán a ViDaNet a Magyar Telekom jelenlegi árai közül a kedvezőbb árat fogja alkalmazni (a továbbiakban: árazási vállalás).

- 88) Vállalta továbbá, hogy a ViDaNet hálózatán olyan fejlesztéseket végez e következő három éven belül, amelynek révén a ViDaNet területén elérhetővé válik az ún. EuroDocsis 3.0 technológia – vagy más egyenértékű sávszélességet biztosító technológia –, amelynek révén rendkívül nagy – 20 Mbit/s-ot meghaladó – sávszélességű szolgáltatás nyújtására alkalmassá teszi (a továbbiakban: fejlesztési vállalás).
- 89) Leszögezte ugyanakkor, hogy vállalása nem jelenti azt, hogy az összefonódással kapcsolatosan a Versenytanács által megfogalmazott aggályokat osztaná.

IV.

Jogi értékelés

1. Az engedélykérési kötelezettség

- 90) A ViDaNet 1001 darab „A” sorozatú és 1000 darab „C” sorozatú részvényének megszerzése révén a Magyar Telekom egyedüli irányítást szerez a cég felett, amely a Tptv. 23.§ (1) bekezdés b) és (2) bekezdés a) pontja alapján vállalkozások összefonódásának minősül.
- 91) Az összefonódásban résztvevő vállalkozások (a Tptv. 26. § alapján: a Telekom-csoport tagjai és a ViDaNet) 2008. évi együttes nettó árbevétele meghaladta a tizenötmilliárd forintot, ezen belül az irányítás alá kerülő ViDaNet-é az ötszázmillió forintot, ezért az összefonódáshoz a Tptv. 24. § (1) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal engedélye szükséges.

2. Az összefonódásnak az érintett piacokra gyakorolt hatása

- 92) A Tptv. 30. § (1) bekezdése szerint adott összefonódás engedélye iránti kérelem elbírálásakor mérlegelni kell az összefonódással járó előnyöket és hátrányokat. Ennek során vizsgálni kell különösen az érintett piacok szerkezetét, az érintett piacokon fennálló vagy lehetséges versenyt, a beszerzési és az értékesítési lehetőségeket; a piacralépés és a piacról történő kilépés költségeit, kockázatait, valamint műszaki,

gazdasági és jogi feltételeit; az összefonódás várható hatását az érintett piacokon folyó versenyre. Vizsgálandó szempont továbbá az érintett vállalkozások piaci helyzete és stratégiája, gazdasági és pénzügyi képessége, üzleti magatartása, bel- és külpiacon versenyképessége, illetve ezek várható változásai, illetve az összefonódásnak a szállítókra, az üzletfelekre és a fogyasztókra gyakorolt hatása.

- 93) A törvény 30. § (2) bekezdése alapján a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha az összefonódás nem hoz létre vagy nem erősít meg olyan gazdasági erőfölényt, amely akadályozza a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését az érintett piacon, vagy annak jelentős részén. (Tpv. 14. §)
- 94) A Tpv. nek az összefonódások vizsgálata tekintetében alkalmazott 14. § (1) bekezdése alapján az érintett piacot az összefonódásban részt vevő felek által kínált áru(k) és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. A felek által ténylegesen kínált árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az arra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait. A 14. § (3) bekezdése szerint földrajzi terület az, amelyen kívül a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
- 95) Az összefonódással érintett piac(ok)nak minősülnek mindazok, amely(ek)en az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki, melyek tekintetében a Versenytanács az összefonódás horizontális, vertikális, portfólió, és konglomerátum hatásait vizsgálja. A jelen eljárásban az összefonódó felek azonos földrajzi területen nyújtott, egymással átfedő szolgáltatásai következtében elsősorban a horizontális hatások vizsgálata a jelentős. Mindemelllett az összefonódásnak – figyelemmel arra körülményre, hogy az összefonódásban részt vevő felek az elektronikus hírközlési szektor vertikumában különböző, egymáshoz kapcsolódó szinteken is végeznek tevékenységet – potenciális vertikális hatásai is lehettek, ám a Versenytanács döntését alapvetően a horizontális hatásokkal kapcsolatos

következtetések befolyásolták, így a vertikális hatások részletes bemutatását nem látja szükségesnek.

- 96) A Versenytanács – figyelemmel a ViDaNet tevékenységére – részleteiben a vezetékes műsorelosztást, a hangszolgáltatást és a szélessávú internet-szolgáltatást elemezte. Az egyes árupiacok vizsgálata kapcsán különös hangsúlyt fektetett a Versenytanács arra a körülményre, hogy az adott szolgáltatást milyen elektronikus hírközlési hálózaton keresztül nyújtja/nyújthatja adott vállalkozás. A Versenytanács döntését alapvetően az internet hozzáférési szolgáltatással kapcsolatos következtetések befolyásolták, így részletesen ennek bemutatását tartja indokoltnak. Mindezzel együtt kitér értékelésében a másik két szolgáltatással kapcsolatos vizsgálatra is.

Lakossági vezetékes szélessávú internet hozzáféréssel kapcsolatos versenyhatások

- 97) A Versenytanács kialakult – és a jelen eljárásban is irányadónak tekintett – gyakorlata szerint az internet-szolgáltatáson belül az ár- és minőségbeli eltérések alapján egymást ésszerűen nem helyettesítő árunak minősül a keskeny- és szélessávú szolgáltatás, illetve ezen belül külön-külön árupiachoz tartozik – elsősorban az eltérő helyettesítő lehetőségek alapján – a lakosság (ideértve a kisvállalkozásokat is) és az üzleti szektor részére nyújtott szolgáltatás. Ezzel a következtetéssel megegyezik a kérelmező kérelmében az érintett piaccal kapcsolatos előadás is.
- 98) A lakossági szélessávú internet szolgáltatás esetében azonban – az igényelt minőség és a még elfogadható ár alapján – elsősorban a vezetékes távbeszélő hálózaton nyújtott ADSL és a kábeltelevíziós hálózaton nyújtott szolgáltatás jöhet ésszerűen szóba, ám – figyelemmel a kérelemben előadottakra – szükségesnek tartotta a Versenytanács megvizsgálni a mobilinternet hatását is.

Érintett piac

– árupiac

- 99) A Versenytanács a háromféle szolgáltatást a Tpv. 14. §-ban foglaltakra figyelemmel minőségük, áraik és a felhasználás céljuk alapján hasonlította össze, figyelembe véve a fogyasztói szokásokat, preferenciákat, piaci trendeket is vizsgálva, illetve a kérelmező, továbbá a vizsgálatban megkérdezett harmadik felek véleményét is. A jelen eljárásban a helyettesítési viszony szempontjából az elsődleges kérdés – mivel a felek a kábeltet piacon vannak mindketten jelen –, hogy a kábeltet (és a vele egy piacon levő ADSL-t) helyettesíti-e a mobilinternet.
- 100) Az elemzésbe bevont szolgáltatások minőségének felmérése kapcsán elsőként az egyes hálózatokon nyújtott szolgáltatások sávszélességi mutatóit hasonlította össze a Versenytanács. Az összehasonlításban figyelemmel volt mind a garantált, mind a névleges sávszélességre, azzal, hogy a garantált sávszélességi mutatónak különös jelentőséget tulajdonított, figyelemmel egyrészt arra a körülményre, hogy a névleges mutató megbízhatósága megkérdőjelezhető (lásd 26. pont), míg a garantált mutató a fogyasztóknak a szolgáltatások közötti választását orientáló tényező.
- 101) Az egyes hálózatoknak a nyújtott/nyújtható szolgáltatások (garantált, illetve maximális) sávszélességével kapcsolatban megállapítható, hogy a PSTN és a kábeltet egymáshoz közeli tartományban helyezkednek el, míg a mobilinternet ennél alacsonyabb értéket képvisel (különösen a garantált sávszélesség tekintetében) és a hálózat jellegzetességei következtében az egy előfizető által generált forgalom tekintetében is korlátosabb lehetőségeket kínál a fogyasztóknak, mint a vezetékes megoldások. Mindemellett a közeljövőben sem prognosztizálható, hogy – a vezetékes és mobil hálózatokon egyébként folyamatosan zajló – fejlesztések révén az előzőekben említett hátrányt a mobil rádiótelefon hálózatok „ledolgozzák”.
- 102) A mobilinternet megjelenésével és terjedésével párhuzamosan látható, hogy a vezetékes (ADSL és kábeltet) internet fejlődése nem állt le, nem figyelhető meg ellenkező irányú mozgás. Az ADSL egy korábbi jelentősebb felfutási hullám mellett lassuló ütemben ugyan, de növekszik, míg a kábeltet egyenletes növekedést mutat (lásd az erre vonatkozó ábrát). A mobilinternet az adott áru életciklusának megfelelően – nem régen van a piacon – meredekebben ível fölfelé, mint a vezetékes megoldások. Az adott

fejlődési irányokból önmagukban a vezetékes és a mobilinternet közötti helyettesítési viszonyra nem lehet következtetni (nem lehet azt látni, hogy a váltás ténylegesen megvalósulna), sőt önmagában ez a trend inkább azt mutatja, hogy a helyettesítési viszony nem áll fenn.

- 103) A fogyasztói preferenciákkal kapcsolatosan rögzítettek alapján (lásd 39-42. pontok) látszik, hogy a felhasználók jellemzően más célra használják a mobilinternetet, mint a vezetékes kapcsolatot. A mobilinternetet vezetékes kapcsolatot követően – amellet – megvásárló fogyasztók többsége nem mondta le vezetékes kapcsolatát. Az is látható, hogy még a vezetékes internet hozzáféréseinek esetleges áremelése esetén is inkább másik vezetékes kapcsolatra váltana a fogyasztó és elhanyagolható arányban jutna arra a következtetésre, hogy ebben az esetben mobilinternettel váltsa ki azt.
- 104) A felhasználói cél különbözőségére mutat rá az a körülmény is, hogy az átlagos vezetékes internet használó jóval magasabb adatforgalmat realizál, mint az átlagos mobilinternet használó. Ez a következtetés annak a tükrében is megállja a helyét, ha a vezetékes internetet használó fogyasztók átlagos adatforgalmát valóban a – kérelmező által pusztán előadott és adatokkal nem igazolt – felülreprezentált nagyforgalmat generáló felhasználók (heavy user) torzítanák. Az adat ugyanis annyit feltétlenül mutat, hogy a mobilinternet a nagy adatforgalmat igénylő tevékenységre nem alkalmas.
- 105) Az egyes ajánlatok árai látható volt, hogy pusztán a havi használatért fizetendő összeg tekintetében ugyan első látásra – a névleges sávszélességi mutatók alapján – összevethetőnek tűnik a vezetékes és a mobilinternet szolgáltatás, más minőségi szempontok figyelembe vétele esetén ugyanakkor a mobilinternet látszólagos „árelőnye” eltűnik a vezetékes megoldások javára.
- 106) Mindezek alapján a Versenytanács arra a következtetésre jutott, hogy a jelen eljárásban lakossági szélessávú kábelnet, illetve ADSL ajánlatok képezik az érintett termékpiac részét, a mobilinternet nem. A mobilinternet és a vezetékes lakossági szélessávú internet szolgáltatások közötti viszonyt szemléltető elemzések alapján a versenyjog értelmében a helyettesítés tehát kizárható, míg a kiegészítő viszony valószínűsíthető (a fogyasztók ugyanis más célra használják a mobilinternetet és a vezetékes internetet, ritka a vezetékes kapcsolat kizárólag mobillal helyettesítése és jelentős a kereszthasználat). A jelen eljárásban foglalt végkövetkeztetés tekintetében ugyanakkor a helyettesítés léte

(vagy nemléte) a releváns kérdés, a Versenytanács azt szükségtelennek tartja eldönteni, hogy a kiegészítő viszony fennáll-e.

– földrajzi piac

- 107) Az összefonódás horizontális hatásai földrajzi értelemben a ViDaNet, illetve a kérelmező egymással átfedő hálózataival érintett területen élő fogyasztók körében relevánsak. A Tpv. 14. § (3) bekezdése szerint földrajzi terület az, amelyen kívül egyrészt a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, másrészt az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
- 108) A Versenytanácsnak az előzőek kapcsán adott földrajzi területen megfigyelhető verseny- (keresleti és kínálati) viszonyokat szükséges felmérnie. A jelen érintett áru – azaz a lakossági vezetékes Internet hozzáférési szolgáltatás – tekintetében a versenyviszonyokat alapvetően egyrészt az a körülmény befolyásolja, hogy az érintett területen van-e – a ViDaNet hálózatán kívül – a szolgáltatás nyújtására alkalmas kábeltelevíziós hálózat, illetve ADSL szolgáltatás nyújtására alkalmas PSTN hálózat, másrészt, hogy az adott területen mely vállalkozások üzemeltetik ezen hálózatokat.
- 109) Mindezen túl a Versenytanács azt is figyelembe vette, hogy a hálózatos iparágakban szokásos földrajzi piacmeghatározás értelmében a hálózattal lefedett területek tekinthetők érintett földrajzi területnek (lásd többek között a Vj-88/2007. számú versenyfelügyeleti eljárás során hozott döntést), hiszen a hálózatos szolgáltatás legfőbb jellemzője, hogy a hálózattal lefedett területen kívül sem a fogyasztó nem tudja az árut beszerezni, sem az áru értékesítője nem tudja áruját értékesíteni. Ez a megközelítés igazoltan érvényesül a jelen érintett áru esetében is. A ViDaNet egyes hálózatrészei továbbá nem alkotnak egységes rendszert, a cég által kiszolgált települések elszórtan helyezkednek el, és ráadásul ajánlataiban is megfigyelhető eltérés az egyes települések között.
- 110) A Versenytanács mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy érintett földrajzi piacnak a ViDaNet kábelhálózatával lefedett területek tekinthetők. Ezek között a következő településcsoportok, illetve településrészek különíthetők el: Győr (és Győrújfalú, Vámoszabadi, Pér, Gönyű, Koroncó), Mosonmagyaróvár (és Dunakiliti),

Tata (és Naszály), Kaposvár (és Kaposvári kistérség⁸), Pécs, valamint Budapest egyes területei (a Horváth Mihály téri fejállandóságról ellátott területek, Hidegkút, Római-Pók lakótelep). Ezek a területek azok, ahol az összefonódás fogyasztókat és versenyt érintő hatásai megmutatkozhatnak. Nem tekintette részletes vizsgálatot igénylő földrajzi piacnak a Versenytanács a ViDaNet hálózata által lefedett Mindszent területét, hiszen itt a Magyar Telekom nem rendelkezik PSTN hálózattal.

A versenyhelyzet elemzése – gazdasági erőfölény

– piaci részesedés

111) A Tptv. 22. § szerinti gazdasági erőfölény fennállásának vizsgálata tekintetében a piaci részesedések egyfajta kiindulópontot jelentenek – önmagukban nem alapozzák meg a következtetést, ám a további vizsgálandó körülmények értékelését befolyásolják. A lakossági vezetékes Internet hozzáférési szolgáltatás tekintetében az egyes érintett földrajzi területek tekintetében kiszámított piaci részesedések kimutatják, hogy az összefonódás eredményeképpen a Magyar Telekom előfizetői számokon alapuló részesedése az érintett földrajzi piacok egészét tekintve 7,4 százalékkal magasabb lesz, így 70 százalékra növekszik, és még a legalacsonyabb részesedéssel lefedett területe is 55 százalék fölé nő. Településenként a 60-80 százalék a jellemző. (Lásd a Vj-158/2008/135. számú vizsgálati jelentés 15. számú táblázatát.)

– hálózat üzemeltetés – nagykereskedelmi jelenlét

112) A piacon megfigyelhető nagykereskedelmi jellegű szolgáltatások (nagykereskedelmi ADSL, helyi hurok átengedése) jellemzően szabályozási beavatkozásokhoz köthetők. Sajátos kereskedelmi alapú együttműködések (pl. a T-Home IPTV viszonteladói értékesítése) is jelen vannak a piacon, ám ezek is jellemzően valamely – szabályozási beavatkozás körében megjelent – egyéb nagykereskedelmi ajánlathoz kapcsolódnak (pl. a bitfolyam hozzáféréshez).

⁸ Az idetartozó települések: Kadarkút, Gige, Csököly, Jákó, Rinyakovácsi, Kaposfő, Mezőcsokonya, Somogyárd, Kiskorpád.

- 113) A szabályozás nagykereskedelmi piacra gyakorolt jelentős hatása következtében a nagykereskedelmi jellegű együttműködések nem jellemzőek a – vezetékes telefonhoz képest kevésbé szabályozott – mobil és kábeltelevíziós szegmensben.
- 114) Az adott nagykereskedelmi együttműködési formától függően (lásd 59. pont) a függőség mértéke változó, ám még a legcsekélyebb mértékű függőség is nagy különbséget jelent ahhoz a helyzethez képest, ahol olyan vállalkozások képesek versenyezni, amelyek a szolgáltatás nyújtásához szükséges eszközöket egymástól függetlenül tartják a kezükben. Az NHH szolgáltatásalapú versenyhez kötődő szabályozási beavatkozásai, mint a nagykereskedelmi ADSL ajánlat (bitfolyam hozzáférés), a helyi hurok átengedésére vonatkozó referencia ajánlat (Reference Unbundling Offer – RUO) közül a szolgáltatások túlnyomó többsége továbbra is a legminimálisabb saját hálózatot feltételező, országos nagykereskedelmi ADSL szolgáltatásra (országos bitfolyam hozzáférés) épül, a nagyobb kiterjedésű saját hálózatot igénylő megoldások használata (mint a RUO) jelenleg is minimális. Azon túlmenően, hogy a nagykereskedelmi ADSL ajánlatra építő szolgáltatók erős függésben vannak a Magyar Telekomtól, mindez azzal is jár, hogy a nagykereskedelmi termékhez képest korlátozottan tudják saját termékeiket differenciálni, aminek eredményeképpen a DSL ajánlatok közt nagy mértékű a hasonlóság. Mindez azt mutatja, hogy a befektetési lépcsővel kapcsolatos várakozások a gyakorlatban nem valósultak meg.
- 115) A Versenytanács értékelése szerint a rendkívül magas piaci részesedés már önmagában is arra utaló körülmény, hogy a Telekom-csoport gazdasági erőfölényes helyzete megerősödhet, illetve létrejöhet az összefonódást követően. A pusztán kiskereskedelmi piaci részesedéseken túlmenően azonban arra is figyelemmel szükséges lenni, hogy az érintett piaci szereplők között kizárólag a ViDaNet és a kérelmező nyújt szolgáltatást az adott területen a saját hálózatán. A további versenytársak kizárólag a kérelmező hálózatának használata révén képesek a szolgáltatás nyújtására, amely a kérelmező részesedésének súlyát piaci erejének felmérése kapcsán – figyelemmel a nagykereskedelmi szolgáltatások kiskereskedelmi piacokhoz kötődő, származtatott jellegére – mindenképpen megnöveli, erősítve így a gazdasági erőfölény kialakulására vonatkozó következtetést. A Versenytanács ezt a körülményt a gazdasági erőfölény létével kapcsolatos értékelése során különös súllyal vette figyelembe.

– potenciális áremelés hatásának internalizálása

116) A Versenytanács a Tpv. 30. §-nak szempontjából releváns – a hatékony verseny kialakulását vagy fejlődését akadályozni képes – gazdasági erőfölény elemzése kapcsán külön figyelemmel volt arra a körülményre is, hogy az összefonódást követő esetleges áremelkedés hatására milyen választási lehetőségei lehetnek a fogyasztóknak. Egy esetleges áremelkedés hatására a korábbi ViDaNet előfizetők egy része ugyan elképzelhetően átvált más szélessávú internet hozzáférést nyújtó szolgáltatóhoz, ám ez vagy éppen a T-Home – ADSL szolgáltatása révén – lesz, vagy a Magyar Telekomtól igénybe vett nagykereskedelmi szolgáltatásra épülően kiskereskedelmi szolgáltatást nyújtó vállalkozás, illetve kis részben lehet valamely átfedő kábeltelevíziós szolgáltató. A Telekom-csoport így az esetleges áremelkedéssel járó szolgáltató váltás pénzügyi hatásait nagyrészt „internalizálja”, hiszen az elpártoló ViDaNet előfizetők jelentette jövedelem egy részéből (más ISP-k által a nagykereskedelmi szolgáltatásért fizetett díj) vagy egészéből (T-Home) részesül, ezért az esetleges fogyasztói reakciók nem vagy csak jelentősen gyengítve képesek korlátot teremteni a gazdasági erőfölényes helyzettel szemben.

– piacralépés

117) A Versenytanács az összefonódás előzőekben azonosított hatása kapcsán figyelemmel volt arra is, hogy az érintett piacon nem várható olyan piacralépés, amely a Telekom-csoport helyzetét érdemben képes lenne gyengíteni. A piacon hosszú távon érdemi kihívást, valós versenynyomást a saját hálózattal rendelkező szolgáltatók gyakorolnak egymásra, a hálózat nélküli – szolgáltatás alapú versenyben szereplő – vállalkozások nem. Új – vagy a határterületeken átfedő kábeltelevíziós hálózatok – hálózatépítésére utaló körülményeket a vizsgálat nem tárt fel. Ebben a tekintetben a kérelmező ugyan több beadványában is kifejtette, hogy egyes területeken milyen mértékű fejlesztéssel számol, ám egyrészt ezt a várakozását megalapozó körülményeket előadni nem tudott, másrészt az érintett kábeltelevíziós vállalkozások nyilatkozatai ezzel éppen ellentmondó tartalmúak voltak.

– a PSTN és a kábelhálózat versenyelőnye (triple play)

118) A Versenytanács az összefonódásnak az érintett piacra gyakorolt hatásainak elemzése során figyelemmel volt arra a körülményre is, hogy az egyes hálózatok (és szolgáltatók)

mindhárom (azaz internet, hang és műsorterjesztő) szolgáltatás egységes nyújtására való képessége a piacon láthatóan egyre jelentősebb versenyképességi tényezővé válik a kereslet alakulása következtében (lásd 54-56. pontok). Ennek tükrében az összefonódásnak az egyes elkülönült kiskereskedelmi piacokra gyakorolt káros hatásai megerősödnek, hiszen az elektronikus hírközlési hálózatok „triple play képessége” kapcsán történő megkülönböztetésben a kábeltelevíziós és a PSTN hálózatok kiemelkedő jelentőséggel bírnak, jelenleg egyedülálló helyzetben vannak, sőt az egyes hálózatok fejlesztési lehetőségei tükrében (lásd 33-35. pontok) az egyediség a jövőben is megmarad.

119) A triple play kategóriába tartozó szolgáltatások nyújtására való képesség, az adott szolgáltatásminőség tekintetében az egyes elektronikus hírközlési hálózatok jelentős eltéréseket mutatnak. Mindhárom szolgáltatás magas minőségi szinten való nyújtására alapvetően a PSTN és a kábeltelevíziós hálózat alkalmas. Különösen jelentős ezen hálózatok előnye más elektronikus hírközlési hálózatokkal való összehasonlításban az internet hozzáférési, illetve a műsorterjesztési szolgáltatás terén. Míg a műsorterjesztés körében ugyanis a műholdas platform versenye nem kizárható a kábeltelevíziós és a PSTN hálózattal, addig az internet hozzáférési szolgáltatás nyújtására való alkalmasság szempontjából már nem képes az utóbbiakkal felvenni a versenyt. Hasonló a helyzet a mobil rádiótelefon hálózatokkal: míg a hangszolgáltatás kapcsán önállóan még nem kizárható, hogy versenykihívás elé állítja a PSTN és a kábeltelevíziós hálózatokat, addig az internet és – különösen – a műsorterjesztési képessége tekintetében jócskán alulmarad az utóbbi két hálózattal vívott versenyben.

120) A Versenytanács értékelése szerint így a lakossági internet hozzáférési szolgáltatás piaca tekintetében a kérelmező gazdasági erőfölényének megerősödéséhez, illetve létrehozásához járul hozzá az a körülmény, hogy a triple – vagy a kérelmező által hivatkozott double – play szolgáltatások nyújtására egyedülálló jelleggel alkalmas PSTN hálózatok és kábeltelevíziós hálózatok feletti irányítás az összefonódással érintett földrajzi területeken a Telekom-csoport kezébe kerül, amely változás akadályozza a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését az érintett piacokon.

A következtetés

- 121) A versenyre gyakorolt hatások felmérése, a gazdasági erőfölény létrejöttére, illetve megerősödésére kapcsán a Versenytanács figyelemmel volt az összefonódó felek piaci részesedésére, a hálózat üzemeltetése következtében elfoglalt sajátos nagykereskedelmi helyzetére, arra, hogy a Telekom-csoport esetleges áremelkedéssel járó hatások internalizálására nagymértékben képes, a jelentős versenynyomást biztosító piacralépés várható hiányára, továbbá arra, hogy az érintett földrajzi piacokon az összefonódó felek üzemeltetett kábel- és PSTN hálózatok háromféle szolgáltatás magas színvonalon való nyújtására együttesen képesek, így jelentős versenyelőnyt képviselnek másfajta hálózatokkal szemben.
- 122) A Versenytanács értékelése szerint a lakossági vezetékes internet hozzáférés piacán a korábbi két infrastruktúrát birtokló szereplő helyett csak egy ilyen szereplő maradna – birtokolva továbbra is a két jelentős, stratégiai infrastruktúrát. Az infrastruktúra stratégiai jellegét az alapozza meg, hogy a fogyasztókat elérő – ún. hozzáférési hálózatról – van szó. A hálózat ráadásul alkalmas a lakossági fogyasztók keresletét meghatározó mindhárom (internet, telefon, televíziós műsorterjesztés) szolgáltatás magas színvonalon való nyújtására is. Az összefonódást követően így a korábbi tényleges – a piac két alapvető szereplőre épülő jellege következtében szükségszerűen korlátozott, ám mégis működő – versenyhelyzet megszűnne.
- 123) A lakossági szélessávú internet hozzáférés érintett piacán a Versenytanács által azonosított horizontális hatások révén az összefonódást követően a Telekom-csoport olyan gazdasági erőfölényes helyzete erősödne meg, illetve jönne létre (vagy esetlegesen már fennálló gazdasági erőfölénye jelentősen erősödne) a ViDaNet szolgáltatási területein (Mindszent kivételével), amelynek révén képes lenne a hatékony verseny fejlődésének akadályozására.
- 124) Mindezzel nem vezetett ellentétes következtetésre a GVH által elvégzett regressziós elemzés (lásd 73-77. pontok), amelynek alapján látható, hogy a Magyar Telekom jellemzően lényegesen magasabban árazná be a ViDaNet jelenlegi csomagjait, mint azt a ViDaNet teszi. Az elvégzett regressziós elemzés tehát a Versenytanács fenti következtetésével egy irányban arra mutat rá, hogy az összefonódást követően a Telekom-csoport gazdasági erőfölényes helyzete akként erősödne meg, illetve jönne létre a

lakossági internet hozzáférési szolgáltatás piacán, amely akadályozza a hatékony verseny fejlődését.

Lakossági hang szolgáltatások (hozzáférés és hívás)

- 125) A Versenytanács ezen érintett piac tekintetében a kérelmező PSTN hálózaton, illetve a ViDaNet által kábeltelevíziós hálózaton nyújtott hangátviteli szolgáltatásokon túlmenően elsősorban a mobil rádiótelefon szolgáltatásokat tartotta szükségesnek elemezni.
- 126) Az elemzése során a Versenytanács összevetette a vezetékes és a mobil hívás, illetve hozzáférési szolgáltatások jellemzőit (előfizetések számának alakulását, azok településszerkezet szerinti eloszlását és azt, hogy a kétféle típusú szolgáltatás helyettesítő, vagy kiegészítő jellegzetességeket mutat-e).
- 127) Az elemzés alapján a Versenytanács arra a következtetésre jutott, hogy hozhatóak fel érvek a mobil szolgáltatások vezetékes hangszolgáltatásokat helyettesítő volta mellett és az ellen is, azonban a termékpiac pontos határainak meghatározására nincs szükség.
- 128) A földrajzi piacnak – hasonlóan a lakossági internet hozzáférési szolgáltatásokhoz – a ViDaNet hálózatával lefedett területet tekintette a Versenytanács.
- 129) Az összefonódásnak a tágabb – azaz a mobil hangszolgáltatásokat is tartalmazó – érintett termékpiac alapul vétele esetén az egyes érintett földrajzi területeken (lásd 110. pont) a Telekom-csoport piaci részesedése jellemzően 55-60 százalék fölötti (egyedül a budapesti területen 50-55 százalék közötti) az összefonódást megelőzően is, amely kis mértékben növekszik is minden területen.
- 130) Ugyan a versenyjogi gyakorlatban már az 50 százalék feletti részesedés is igen magasnak minősül, amely versenyproblémára utal és a gazdasági erőfölényes helyzet fennállására vonatkozó következtetést előre vetíti. Ezzel együtt – a lakossági internet hozzáférési piac kapcsán levont következtetései tükrében – a Versenytanács az összefonódás engedélyezhetőségével kapcsolatos döntésének meghozatalához nem tartotta szükségesnek, hogy a hangszolgáltatások tekintetében ezen érintett piac, illetve

az – ezen a piacon létrejövő, illetve megerősödő – erőfölény tárgykörében felmerülő kérdések tekintetében végleges következtetésre jusson.

Műsorterjesztés

- 131) A műsorterjesztési piac kiskereskedelmi oldalára vonatkozó helyettesítés vizsgálatánál figyelemmel szükséges lenni az egyes megoldások árára, tartalmára (műsorkínálatára), a csomagképzés jellemzőire, az értéknövelt szolgáltatások elérhetőségére, az egyes szolgáltatások funkcionális jellemzőire, illetve arra, hogy mely megoldások révén biztosítható triple play ajánlat a fogyasztók számára.
- 132) A fenti vizsgálati szempontokat figyelembe véve, a Versenytanács álláspontja szerint a legközelebbi helyettesítési viszony egyértelműen a két vezetékes technológiával (kábeltelevíziós és IPTV) nyújtott műsorterjesztési szolgáltatás között áll fenn. Ezt alátámasztani látszik, hogy a földfelszíni (Antenna Digital) és műholdas szolgáltatások közül az elmúlt évben kizárólag a DigiTV tudta érdemben növelni előfizetői bázisát. Piaci térnyerése azonban nem járt a kábeltelevíziók ügyfélszámának egyidejű csökkenésével, amely azt mutatja, hogy előfizetői bázisát elsősorban a versenytárs műholdas szolgáltatások rovására, illetve a kábelhálózatokkal le nem fedett, vagy a kábeltelevíziós szolgáltatással nem rendelkező háztartások megnyerésével tudta bővíteni. Ennél tágabb – azaz a műholdas platformokat, és Budapest környékén az Antenna Digitalt is magába foglaló – piacmeghatározás lehetősége ugyanakkor nem zárható ki egyértelműen.
- 133) A földrajzi piacnak – hasonlóan a lakossági internet hozzáférési szolgáltatásokhoz – a ViDaNet hálózatával lefedett területet tekintette a Versenytanács.
- 134) Az így meghatározott földrajzi piacokon, a lehető legtágabb árupiacot figyelembe véve az állapítható meg, hogy az összefonódást követően közel 86 százalékos részesedéssel bír majd a Telekom-csoport.
- 135) Megvizsgálta továbbá a Versenytanács azt is, hogy az érintett piacon várható-e további belépők megjelenése. Ebben a tekintetben megállapította, hogy a kábeltelevíziós és az IPTV platformon nem várható olyan új belépő megjelenése, amely saját hálózat kiépítése révén érdemi versenynyomást gyakorolna. Nem zárható ki ugyan további

műholdas platformon működő szolgáltató megjelenése, illetve tényleges számolni lehet a DVB-T platform megjelenésével, ám – figyelemmel a korábbi piacralépéssel kapcsolatos hatásokra (lásd 132. pont) – nem várható, hogy ezek a Telekom-csoport magatartására, különösen árazására érdemi versenynyomást gyakoroljanak.

- 136) Ugyan a versenyjogi gyakorlatban a 86 százalékos piaci részesedés különösen magasnak minősül, amely versenyproblémára utal és a gazdasági erőfölényes helyzet fennállására vonatkozó következtetést vetíti előre, ráadásul a jelen esetben a belépés valószínűsége is korlátozott. Mindezzel együtt – a lakossági internet hozzáférési piac kapcsán levont következtetései tükrében – a Versenytanács az összefonódás engedélyezhetőségével kapcsolatos döntésének meghozatalához műsorterjesztés kapcsán sem tartotta szükségesnek, hogy az érintett piac, illetve az erőfölény tárgykörében felmerülő kérdések tekintetében végleges következtetésre jusson.
- 137) A Tptv. 22. § alapján vállalkozás vevőként is lehet gazdasági erőfölényes helyzetben. Ebben az összefüggésben a kábeltelevíziós vállalkozások esetében a műsorbeszerzés bír elsősorban jelentőséggel. A műsorbeszerzés piaca földrajzi értelemben nem vitathatóan országos, amelyen azonban a Telekom-csoport részesedésének az összefonódás következtében felmerülő esetleges változása a rendelkezésre álló információk alapján nem rejti magában a gazdasági erőfölény kialakulásának veszélyét.

3. Előnyök - hátrányok

- 138) Az a körülmény, hogy az összefonódás gazdasági erőfölényes helyzetet hoz létre vagy erősít meg, nem jelenti automatikusan azt, hogy az összefonódást meg kell tiltani. Az összefonódás Tptv. 30. § (1) bekezdése alapján engedélyezhető abban az esetben, ha a gazdasági erőfölény létrejöttéből, megerősödéséből, esetlegesen egyéb okokból fakadó hátrányokat meghaladják az összefonódás előnyei.
- 139) Az előny-hátrány mérlegelés szempontjait a 30. § (1) bekezdésének a-c) pontjai rögzítik. Ezek közül az a) és a b) pont lényegében a gazdasági erőfölény 22. § szerinti ismérvei közül emeli ki az összefonódás elbírálása szempontjából fontosakat. Ilyen összefüggésben az összefonódás hátránya az erőfölény tekintetében beálló esetleges kedvezőtlen változás. Előnyként a c) pont – a szállítókra és a fogyasztókra gyakorolt

(értelemszerűen: kedvező) hatás – mellett a b) pontban említett versenyképesség javulás vehető figyelembe.

140) Az előny-hátrány mérlegelés tehát alapvetően annak vizsgálatát jelenti, hogy a gazdasági erőfölény létrehozásából, megerősítéséből fakadó hátrányt meghaladják-e az összefonódás előnyei. Ennek során a Gazdasági Versenyhivatal a Tpv. alkalmazásakor következetesen abból indult ki, hogy kizárólag a fogyasztók (vevői erőfölény esetén a szállítók) számára is kedvező változást jelentő olyan tény, körülmény vehető figyelembe az összefonódás előnyeként, amely

- más módon nem lenne elérhető, továbbá
- megvalósulására az összefonódás engedélyezése esetén kialakuló piaci helyzet objektíve kínál nagyobb esélyt (Versenytanács elvi állásfoglalásai 67., Versenyfelügyeleti Értesítő 1999. évi 4. szám).

141) A kérelmező által hivatkozott előnyök körében a Versenytanács nem azonosított olyan előnyöket,

- amelyek egyrészt az összefonódás hiányában nem lennének elérhetőek (pl. a Magyar Telekom, mint jelentős tulajdonosa a ViDaNetnek már ezt megelőzően is képest volt biztosítani a hivatkozott pénzügyi háttérrel kapcsolatos előnyöket, ráadásul a ViDaNet láthatóan képes volt jelentős mértékű fejlesztésekre saját hálózatán a triple play képesség megteremtése érdekében),
- másrészt olyanokat, amelyek képesek lennének az összefonódással járó, előzőekben azonosított káros hatásokat ellensúlyozni (pl. az a hivatkozott előny, hogy a jelenlegi ViDanet fogyasztók az összefonódást követően a T-Kábel ügyfelekkel ingyenes beszélgetéseket folytathatnak),
- harmadrészt olyanokat, amelyek közvetlenül a versenyaggállal érintett piachoz kötődnének, illetve a más piachoz kapcsolódóan hivatkozott előnyökre is a kérelmező pusztán hivatkozott és nem számszerűsítette azokat.

4. A döntés – a vállalás elégtelensége

- 142) A vizsgált összefonódás esetében a lakossági vezetékes internet hozzáférés piacán a Versenytanács – az összefonódás előnyeinek és hátrányainak a Tptv. 30. § (1) bekezdése szerinti vizsgálata alapján – arra a következtetésre jutott, hogy az összefonódás olyan gazdasági erőfölényt erősít meg, illetve hoz létre, amely akadályozza a hatékony verseny fejlődését az érintett piacon.
- 143) A Tptv. 30. § (3) bekezdése szerint az összefonódás hátrányos hatásainak mérséklése érdekében a GVH határozatában előzetes vagy utólagos feltételt, illetve kötelezettséget írhat elő. A feltétel vagy kötelezettség a versenyproblémával így arányos kell, hogy legyen, ugyanakkor biztosítani szükséges azt is, hogy a problémát gyorsan, ténylegesen és tartósan kiküszöbölő megoldásnak minősüljön adott feltétel vagy kötelezettség előírása. A feltétel vagy kötelezettség pontos, egyértelműen meghatározott kell, hogy legyen, amelynek betartását ellenőrizni lehet. A kötelezettség praktikusán a kérelmező által megtett vállaláson alapulhat, ellenkező esetben nem biztosítható, hogy a feltételes engedélyezés elérné a célját. A kérelmező kötelezettségvállalási indítványa kapcsán a következő szempontokat mérlegelte a Versenytanács.
- 144) A Versenytanács értékelése szerint a lakossági vezetékes internet hozzáférés piacán a korábbi két jelentős, központi, stratégiai és független infrastruktúrát birtokló szereplő helyett csak egy ilyen szereplő maradna – birtokolva továbbra is a két jelentős, stratégiai infrastruktúrát (lásd 122. pont). Az összefonódást követően így a korábbi tényleges – a piac két alapvető szereplőre épülő jellege következtében szükségszerűen korlátozott, ám mégis működő – versenyhelyzet megszűnne.

Aléptítményhez hozzáférési vállalás

- 145) A kérelmező aléptítmény hozzáférési vállalásával a kérelmező az infrastruktúra alapú verseny szűkülésével kapcsolatos versenyaggályra kívánt válaszolni. A vállalás ebben a tekintetben a kérelmező magatartását befolyásoló kötelezettségvállalásnak minősül, amely elvileg a potenciális versenyhelyzet – a piacralépés kedvezőbbé tétele – kialakítása révén járulhat hozzá az összefonódással járó hátrányos hatások – a tényleges versenyhelyzet kiiktatása – mérsékléséhez. A Versenytanács megközelítése szerint ebben az esetben az adott vállalás értékelése kapcsán elvárás, hogy az a tényleges versenyhelyzettel – azaz az összefonódást megelőző állapottal – azonos szintű kihívást,

hasonló intenzitású versenyhelyzetet hozzon létre mesterséges módon a belépéssel való fenyegetettség révén.

- 146) Megjegyzi továbbá a Versenytanács, hogy következetes gyakorlata szerint (lásd többek között a Vj-11/2001. számú eljárást) magatartás-szabályozással nem lehet olyan mérvű hatékonysági kényszert, és azáltal társadalmi jólétet teremteni, mint amilyen mértékűt – az igénybevevők számára alternatívaként jelen lévő piaci szereplő(k) révén – a működő versenypiac képes biztosítani. Mindez a szabályozáshoz hasonlóan érvényesül a kötelezettségvállalásra is – adott összefonódással kapcsolatban felmerülő káros horizontális hatást jellemzően strukturális vállalással lehet feloldani, az orvoslásra az előterjesztett magatartási jellegű vállalás nem alkalmas.
- 147) Nem vitatta a Versenytanács azt, hogy az alépítményhez való hozzáférés az infrastruktúra alapú verseny felé tett lépésnek minősül a fennálló bitfolyam hozzáférés, illetve a helyi hurok átengedéséhez képest – hiszen a betelepülő szolgáltató, azaz a bérlő nagyobb mértékű elkötelezettséget vállal az infrastruktúra építése felé – ezzel együtt nem egyenértékű a teljesen elkülönült infrastruktúrák tényleges versenyével. Az alépítmény hozzáférés is szükségszerűen – valamely hálózati elem egyetlen szereplő általi birtoklása révén – állandó szabályozási jellegű kérdést vet fel. A vállalás révén a probléma tartós, gyors és előre láthatóan ellenőrizhető kezelésére a Versenytanács nem látott esélyt.
- 148) A Versenytanács értékelése szerint a javasolt, hozzáférés alapú és „imitált” versenyszituáció szükségképpen kisebb mértékű versenynyomást képes az összefonódásban részt vevő felekre gyakorolni, mint a tényleges versenyhelyzet, és a javasolt vállalás nem képes ezt az ellentmondást feloldani, nem képes kellően gyors és valós verseny kialakulásának lehetőségét megteremteni. Nem képes – többek között – az adott összefonódással érintett piacon egy ilyen jellegű vállalás kezelni azt a helyzetet, hogy a korábban egymástól független szereplők helyett a jövőben a versenyt, a kihívást jelentő felek szükségszerűen függnék az egyik versenytárustól. A kiszolgáltatott helyzet – pl. az alépítménybérletekre vonatkozó igények bejelentése révén – biztosítja a kérelmező számára, hogy a potenciális versenytársak terjeszkedési, piacszerzési terveit átlássa, így kiiktatva a verseny egyik lényeges elemét. Mindezen az alkalmazandó, a kérelmező által módosított és csökkentett díjak mértéke sem változtatott.

- 149) Mindezen túl a Versenytanács megjegyzi, hogy az adott vállalás – amennyiben azzal szemben elvi kifogás nem merült volna fel – akkor sem lenne alkalmas arra, hogy elegendő alapot adjon annak elfogadására. A kérelmező nem tárta fel egyrészt azokat a körülményeket, amelyek alapján a Versenytanács meggyőződhetett volna arról, hogy az érintett területeken valóban működnek olyan kábeltelevíziós hálózatok, amelyek elegendő mértékű és kiépítettségű hálózattal rendelkeznek ahhoz, hogy a vállalásban szereplő hozzáférési szolgáltatás révén olyan potenciális fenyegetettséget hozzanak létre, amely „imitálhatja” az összefonódás előtti versenyhelyzetet. A Versenytanács értékelése szerint ugyanis a potenciális versenyzés elősegítése – tekintettel arra, hogy infrastruktúrális befektetéseket kíván a belépőktől a vállalás – jelentős elkötelezettséggel rendelkező szereplők esetén képzelhető el elvileg is. A Versenytanács értékelése szerint így elvi jelleggel is kizárólag a ViDaNet hálózatával határterületen működő, hozzáférési hálózattal már rendelkező vállalkozások számára kínálhat reális lehetőséget a javasolt szolgáltatás.
- 150) A megtett vállalás ráadásul olyan jellegű hozzáférési kötelezettséget tartalmazott, amelyre vonatkozóan valamely hatóságnak nincs ellenőrző szerepe – így annak megvalósulása csak a GVH ex-post beavatkozása révén lenne ellenőrizhető. A vállalás ezen túl olyan területre terjed ki, amelyre vonatkozóan részletes szabályozási előírásokra nincs is példa – ez ismét arra mutat, hogy a vállalás „probléma megoldó képességének” gyors, tartós és ellenőrizhető jellege nem biztosított. Az alépitménybérlet a hálózati hierarchia alsó szintjén kellene, hogy működőképes és kellően hatékony legyen, éppen ott, ahol az adott hálózati elemek bérbeadásra alkalmassága előre nem látható át. Mindez kizárólag az igények eseti jellegű elbírálását – és állandó eseti jellegű vitákat a potenciális versenytársakkal – teszi lehetővé, amely nyilvánvalóan nem elégíti ki azt a kritériumot, hogy a kötelezettség kellően gyors, tartós és ellenőrizhető módja legyen a probléma orvoslásának.
- 151) Nem tárta fel továbbá részleteiben a kérelmező azt sem – és a Versenytanács álláspontja szerint ez elviekben is kizárt –, hogy az érintett területeken található ViDaNet vagy Magyar Telekom tulajdonban álló hálózati alépitmények a fogyasztók elérést biztosító „utolsó mérföldön” milyen arányban rendelkeznek legalább egy további szereplő belépésnek biztosítására elegendő kapacitással. Ezen mutató ismerete, a megfelelő arányok felmérése nélkül a Versenytanács még abban az esetben sem lehetett volna

abban a helyzetben, hogy az összefonódás hátrányos hatásainak mérséklésére alkalmasnak minősítse a vállalatot, ha annak magatartás-szabályozási jellege, összetettsége révén nem lenne elvileg alkalmatlan a probléma feloldására. A hozzáférésekkel kapcsolatos egyedi szerződések sokrétűsége beláthatatlanná tette ugyanis a Versenytanács számára, hogy a javasolt vállalat hatásosságát felmérje, azt inkább megkérdőjelezte.

152) Az első pontban tett vállalat értékelésének tükrében a további vállalási elemekkel kapcsolatban a Versenytanács a következőkre jutott:

Árazási vállalat

153) Nem látta elfogadhatónak a Versenytanács a kérelmező második pontban tett vállalatát sem, figyelemmel arra, hogy az természeténél fogva kizárólag a jelenleg – azaz a határozat meghozatalának időpontjában fennálló – árazási viszonyokat veszi (veheti) alapul, így statikus jellege folytán nem „pótolhatja” egy tényleges versenyhelyzet esetén fennálló, az árazás kapcsán jelentkező dinamikus versenyzési viszonyokat. Nem pótolja a vállalat a versenyhelyzetből eredő, az árazáson túli – például minőségben megjelenő – versenyzési viszonyokat sem, márpedig az érintett piacon igen összetett, több paraméterből – ár, sáv szélesség, azon belül garantált és maximált, más termékkel való csomagok stb. – áll. Megjegyzi a Versenytanács, hogy nem tekintette kellően egzaktnak ezt a vállalatot sem, amely még az előzőekben kifejtett elvi akadályok fennállásának hiánya esetén is korlátot szabna a vállalat elfogadhatósága előtt. Nem egyértelmű ugyanis a vállalatból, hogy az árak összehasonlítása milyen alapon történne, és miképpen választaná ki a „kedvezőbbet” a kérelmező.

Fejlesztési vállalat

154) Nem látta elfogadhatónak a harmadik pontban tett érvelést sem a Versenytanács. A kérelmező ezen pont kapcsán akként érvel, hogy az összefonódással járó előnyként lenne szükséges értékelni azon vállalatát, amely szerint a ViDaNet teljes területén elérhetővé teszi az összefonódást követően az ún. EuroDocsis 3.0 technológiát. A Versenytanács következetes gyakorlat szerint adott összefonódással járó előnyök között kizárólag azon hatásokat lehet értékelni, amelyek az összefonódás hiányában nem következnének be. A Versenytanács jelen ponttal kapcsolatban rámutat arra, hogy a kábeltelevíziós hálózat fejlesztésének igénye éppen a tényleges versenyhelyzetben

jelentkezik erőteljesen, és a piacon példa is van arra, hogy az adott technológiát bevezetik vállalkozások. Olyan vállalkozások is képesek voltak ezt a fejlesztést kivitelezni, amelyek nem rendelkeznek a Magyar Telekommal egyenértékű tőkeerővel, így alaposan feltételezhető, hogy a ViDaNet – amelynek egyébként a Magyar Telekom 90 százalékban tőkerészesedéssel tulajdonosa – önállóan, jelenleg is képes lenne a fejlesztésekre.

155) A Versenytanács értékelése szerint a kérelmező kötelezettségvállalás nem volt alkalmas arra, hogy az összefonódással kapcsolatban azonosított hátrányos hatásokat mérsékelje és így az összefonódás – figyelemmel a Tpv. 30. § (2) bekezdésében foglalt feltételekre – engedélyezhető legyen.

156) Mindezekre a figyelemmel a Versenytanács a rendelkező rész szerint határozott.

V.

Egyéb kérdések

157) A Versenytanács határozatát az I.5. részben kifejtettek alapján a Tpv. 63. § (3) bekezdés b) pontja szerinti teljeskörű eljárásban hozta meg, ezért a Tpv. 62. § (1) bekezdése alapján további nyolcmillió forint eljárási díj megfizetésére kötelezte a kérelmezőt. Az eljárási díj befizetésekor a közlemény rovatban feltüntetendő a versenyfelügyeleti eljárás száma, a befizető vállalkozás neve, valamint a befizetés jogcíme (eljárási díj).

158) Az ügyfeleket megillető jogorvoslati jog a Tpv. 83. § (1)-(2) bekezdésén alapul.

159) A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre a Tpv. 45. §-n, illetékessége a Tpv. 46.§-n alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, amely nem tartozik a bíróság (Tpv. 86. §) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

160) A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 110. § (1) bekezdése a) pontja szerint a keresetlevél benyújtásának a döntés végrehajtására nincs halasztó hatálya, az ügyfél azonban a keresetlevélben a döntés végrehajtásának felfüggesztését kérheti. A végrehajtást a kérelem elbírálásáig a GVH Versenytanácsa nem fogantatosíthatja.

Budapest, 2009. augusztus 7.